
DE APOCALYPS ONTHULD

***waarin de verborgenheden die daar voorzegd zijn
en tot nu toe verborgen waren,
worden onthuld.***

NEGENTIENDE HOOFDSTUK

1. *Na deze dingen hoorde ik evenals een stem van een grote schare in de hemel, zeggende: Halleluja, het heil en de heerlijkheid en de eer en de macht zij de Heer, onze God.*
2. *Omdat Zijn gerichten waar en gerecht zijn, omdat Hij heeft gericht de grote loonhoer, die de aarde heeft verdorven met haar hoererie en Hij het bloed van Zijn dienstknechten van haar hand gewroken heeft.*
3. *En zij zeiden voor de tweede maal: Halleluja; en haar rook gaat op tot in de eeuwen der eeuwen.*
4. *En de vierentwintig ouderen en de vier dieren vielen neder en aanbaden God zittende op de troon, zeggende: Amen, halleluja.*
5. *En een stem ging uit van de troon, zeggende: Looft onze God, gij al Zijn dienstknechten en gij die Hem vreest, zowel de kleinen als de groten.*
6. *En ik hoorde evenals een stem van een grote schare en evenals een stem van vele wateren en evenals een stem van hevige donderslagen, zeggende: Halleluja, omdat regeert de Heer God de Almachtige.*
7. *Laten wij ons verheugen en opspringen en Hem de heerlijkheid geven, omdat de bruiloft van het Lam is gekomen en Zijn Echtgenote zich bereid heeft.*
8. *En haar is gegeven bekleed te worden met rein en glanzend fijn lijnwaad, want het fijn lijnwaad zijn de gerechtigheden van de heiligen.*
9. *En hij zei tot mij: Schrijf, gezegend zij die tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam geroepen zijn; en hij zei: Deze zijn de ware woorden Gods.*
10. *En ik viel neer voor zijn voeten om hem te aanbidden en hij zei tot mij: Zie, geenszins, uw mededienstknecht ben ik en van uw broeders, hebbende de getuigenis van Jezus; aanbid God, want de getuigenis van Jezus is de geest der profetie.*
11. *En ik zag de hemel geopend en zie, een wit paard en Die erop zat, wordt genoemd: Getrouw en Waar en Hij richt en strijdt in gerechtigheid.*
12. *En Zijn ogen evenals een vlam van vuur en op Zijn hoofd vele diademen, hebbende een Naam geschreven die niemand kende dan Hijzelf.*
13. *En omkleed met een bekleedsel geverfd met bloed en Zijn Naam wordt genoemd het Woord Gods.*
14. *En de heirlegers die in de hemel zijn, volgden Hem op witte paarden, bekleed met wit en rein fijn lijnwaad.*
15. *En vanuit Zijn mond ging een scherp slagzwaard voort, opdat Hij daarmee de natiën zou slaan en Hij zal ze weiden met een ijzeren roede en Hij treedt de persbak van de wijn der woede en van de toorn van God Almachtig.*
16. *En Hij heeft op Zijn bekleedsel en op Zijn dij de Naam geschreven: Koning der koningen en Heer der heren.*
17. *En ik zag een engel staande in de Zon en hij riep met een grote stem, zeggende tot al de vogelen vliegend in het midden van de hemel: Komt en vergadert u tot het avondmaal van de grote God.*

18. *Opdat gij eet de vlezten der koningen en de vlezten van de oversten over duizend en de vlezten der sterken en de vlezten der paarden en van degenen die daarop zitten en de vlezten van alle vrijen en knechten en kleinen en groten.*

19. *En ik zag het beest en de koningen der aarde en hun heirlegers vergaderd om oorlog te voeren met Hem Die op het paard zat en met Zijn heirleger.*

20. *En het beest werd gegrepen en tevens de pseudoprofeet die de tekenen vóór het beest gedaan had, waardoor hij verleid had die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die het beeld ervan aanbaden; deze twee zijn levend gezonden in de poel des vuurs brandende met zwavel.*

21. *En de overigen werden gedood met het slagzwaard, door Degene Die op het paard zat, dat uit Zijn mond voortging; en al de vogels werden verzadigd van hun vlezten.*

DE GEESTELIJKE ZIN

De inhoud van het gehele hoofdstuk.

De verheerlijking van de Heer door de engelen van de hemel, dat het rooms-katholieke godsdienstige in de geestelijke wereld verwijderd is, ten gevolge waarvan zij in hun licht en in hun gezegendheid zijn gekomen, vers 1 tot 5.

De aankondiging van de Komst van de Heer en van de Nieuwe Kerk uit Hem, vers 6 tot 10.

De opening van het Woord ten aanzien van de geestelijke zin van die Kerk, vers 11 tot 16; het roepen van allen tot haar, vers 17, 18.

De weerstand van de zijde van hen die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, vers 19; de verwijdering en de verdoemenis van dezen, vers 20, 21.

De inhoud van de afzonderlijke verzen.

Na deze dingen hoorde ik evenals een stem van een grote schare in de hemel, zeggende: Halleluja, betekent de dankzegging, de belijdenis en de viering van de Heer door de engelen van de lagere hemelen, vanwege de verwijdering van de Babyloniërs; het heil en de heerlijkheid en de eer en de macht zij de Heer, onze God, betekent dat nu uit de Heer de zaliging is, omdat er nu opneming is van het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede vanuit Zijn Goddelijke mogendheid; omdat Zijn gerichten waar en gerecht zijn, omdat Hij heeft gericht de grote loonhoer, die de aarde heeft verdorven met haar hoererij, betekent omdat vanuit de gerechtigheid het profane Babylonische godsdienstige is veroordeeld, dat door schandelijke echtbrekingen van het Woord de Kerk van de Heer heeft vernietigd; en Hij het bloed van Zijn dienstknechten van haar hand gewroken heeft, betekent de vergelding voor de schaden en de gewelddaden, de zielen van de vereerders van de Heer aangedaan; en zij zeiden voor de tweede maal: Halleluja; haar rook gaat op tot in de eeuwen der eeuwen, betekent vanuit de vreugde de dankzegging en de viering van de Heer, dat dit profane godsdienstige verdoemd is tot in het eeuwige; en de vierentwintig ouderen en de vier dieren, vielen neer en aanbaden God, zittende op de troon, zeggende: Amen, Halleluja, betekent de aanbidding van de Heer als de God van hemel en aarde en als de Rechter van het heelal, door de engelen van de hogere hemelen en de bevestiging van de dankzegging, van de belijdenis en van de viering van de Heer door de engelen van de lagere hemelen; en een stem ging uit van de troon, zeggende: Looft onze God, gij al Zijn dienstknechten; en gij die Hem vreest, betekent de invloeiing uit de Heer in de hemel en zo de eensgezindheid van de engelen daarover dat allen die in de ware dingen van het geloof en in de goede dingen van de liefde zijn, en alleen de Heer vereren als de God van de hemel; zowel de kleinen als de groten, betekent hen die in mindere en meerdere graad de Heer vereren vanuit de ware dingen van het geloof en vanuit de goede dingen van de liefde; en ik hoorde evenals een stem van een grote schare en evenals

een stem van vele wateren en evenals een stem van hevige donderslagen, zeggende: Halleluja, omdat regeert de Heer God de Almachtige, betekent de vreugde van de engelen van de laagste hemel, van de engelen van de middelste hemelen en van de engelen van de hoogste hemel, dat alleen de Heer regeert in de Kerk die nu komen zal; laten wij ons verheugen en opspringen en Hem de heerlijkheid geven, omdat de bruiloft van het Lam is gekomen, betekent de vreugde van de ziel en van het hart en vandaar de verheerlijking van de Heer; en Zijn Echtgenote zich bereid heeft, betekent dat zij die van deze Kerk, het Nieuwe Jeruzalem, zullen zijn, verzameld, ingewijd en onderricht worden; en haar is gegeven bekleed te worden met rein en glanzend fijn lijnwaad, betekent dat zij worden onderricht in de echte en zuivere waarheden, dor het Woord uit de Heer; en het fijn lijnwaad zijn de gerechtigheden van de heiligen, betekent dat zij die van de Kerk van de Heer zijn, door de ware dingen vanuit het Woord de goede dingen van het leven hebben; en hij zei tot mij: Schrijf, gezegend zij die tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam geroepen zijn, betekent één enkele engel vanuit de hemel gezonden tot Johannes en met hem sprekend over de Nieuwe Kerk van de Heer en zeggende dat het op aarde te weten gegeven zou worden, dat diegenen het eeuwige leven hebben, die de dingen opnemen die van die Kerk zijn; en hij zei: Deze zijn de ware woorden Gods, betekent dat dit geloofd moet worden omdat het uit de Heer is; en ik viel neer voor zijn voeten om hem te aanbidden; en hij zei: Zie, geenszins, uw mededienstknecht ben ik en van uw broeders, hebbende de getuigenis van Jezus; aanbid God, betekent dat de engelen van de hemel niet aanbeden en aangeroepen moeten worden, omdat zij in het geheel geen Goddelijke hebben, maar dat zij vergezelschap zijn aan de mensen, zoals broeders aan broeders, aan hen die de Heer vereren en dat zo alleen de Heer in vergezelschapping met hen aanbeden moet worden; want de getuigenis van Jezus is de geest der profetie, betekent dat de erkenning dat de Heer de God van hemel en aarde is en tegelijk het leven volgens Zijn geboden, in de universele zin het al van het Woord en van de leer daaruit is; en ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard, betekent de geestelijke zin van het Woord uit de Heer onthuld, en daardoor het innerlijk verstand van het Woord geopenbaard; dit is de Komst van de Heer; en Die erop zat, wordt genoemd getrouw en waar, en Hij richt en strijdt in gerechtigheid, betekent de Heer ten aanzien van het Woord, dat Hij het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware Zelf is, waar vanuit Hij het gericht houdt; en Zijn ogen evenals een vlam vuurs, betekent de Goddelijke Wijsheid van de Goddelijke Liefde van de Heer; en op Zijn hoofd vele diademen, betekent de Goddelijke Ware dingen van het Woord uit Hem; hebbende een Naam geschreven die niemand kende dan Hijzelf, betekent dat niemand ziet hoedanig het Woord in zijn geestelijke en hemelse zin is, dan de Heer en aan wie Hij het onthult; en omkleed met een bekleedsel geverfd met bloed en Zijn Naam wordt genoemd het Woord Gods, betekent het Goddelijk Ware in de laatste zin of het Woord in de letter, dat geweld is aangedaan; en de heirlegers die in de hemelen zijn, volgden Hem op witte paarden, bekleed met wit en rein fijn lijnwaad, betekent de engelen in de Nieuwe christelijke hemel, die, omdat zij verbonden zijn met de Heer, in het innerlijk verstand van het Woord en zo in de zuivere en echte ware dingen waren; en vanuit Zijn mond ging een scherp slagzwaard voort, betekent de verstrooiing van de valse dingen door de leer daaruit, uit de Heer; opdat Hij daarmee de natiën zou slaan en Hij zal ze weiden met een ijzeren roede, betekent dat Hij allen die in het dode geloof zijn, door de ware dingen van de letterlijke zin van het Woord en door de redelijke dingen, zal overtuigen; en Hij treedt de persbak van de wijn der woede en van de toorn van God Almachtig, betekent dat de Heer alleen heeft verdragen alle boze dingen van de Kerk en alle geweld dat het Woord, dus Hemzelf, is aangedaan; en Hij heeft op Zijn bekleedsel en op Zijn dij de Naam geschreven: Koning der koningen en Heer der heren, betekent dat de Heer leert in het Woord hoedanig Hij is, namelijk dat Hij is het Goddelijk Ware van de Goddelijke Wijsheid en het Goddelijk Goede van de Goddelijke Liefde, dus dat Hij de God van het heelal is; en ik zag een engel staande in de Zon en hij riep met een grote stem, zeggende tot al de vogelen vliegende in het midden van de hemel: Komt, en vergadert u tot het Avondmaal van de grote God, betekent de

Heer vanuit de Goddelijke Liefde en vandaar vanuit de Goddelijke IJver, roepend en samenroepend allen die in de geestelijke aandoening van het ware zijn en over de hemel denken, tot de Nieuwe Kerk en tot de verbinding met Zich en dus tot het eeuwige leven; opdat gij eet de vlezen der koningen en de vlezen der oversten over duizend en de vlezen der sterken en de vlezen der paarden en van degenen die daarop zitten en de vlezen van alle vrijen en knechten en kleinen en groten, betekent de toe-eigening van de goede dingen uit de Heer door de ware dingen van het Woord en van de leer daaruit, in elke zin, elke graad en elk geslacht; en ik zag het beest en de koningen der aarde en hun heirlegers vergaderd om oorlog te voeren met Hem Die op het paard zat en met Zijn heirleger, betekent dat alle innerlijk bozen die het geloof-alleen hebben beleden, met de voorgangers en hun aanhangers, de Goddelijke Ware dingen van de Heer in Zijn Woord zullen bestrijden en degenen zullen bestoken die vanuit de Nieuwe Kerk van de Heer zullen zijn; en het beest werd gegrepen en tevens de pseudoprofeet die de tekenen vóór het beest gedaan had, waardoor hij verleid had, die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die het beeld ervan aanbaden, betekent al degenen die het geloof-alleen hebben beleden en innerlijk boos waren, zowel de leken en het gewone volk als de geestelijken en de geleerden, die door redeneringen en betuigingen, dat het geloof-alleen het enige middel van het heil is, anderen ertoe hebben gebracht om dat geloof op te nemen en om volgens dat te leven; deze twee zijn levend gezonden in de poel des vuurs brandend met zwavel, betekent dat zij allen, zoals zij waren, in de hel werden geworpen, waar de liefden van het valse zijn en tegelijk de begeerten van het boze; en de overigen werden gedood met het slagzwaard van Degene die op het paard zat, dat vanuit Zijn mond voortging, betekent dat al degenen uit allerlei ketterij onder de hervormden, die niet geleefd hebben volgens de geboden van de Heer in het Woord, welke zij kenden, vanuit het Woord gericht zijn en vergaan; en al de vogels werden verzadigd van hun vlezen, betekent dat de helse genieën vanuit hun begeerten van het boze, die hun eigen dingen zijn, als het ware worden gevoed.

ONTVOUWING

803. Na deze dingen hoorde ik evenals een stem van een grote schare in de hemel, zeggende: Halleluja, betekent de dankzegging, de belijdenis en de viering van de Heer door de engelen van de lagere hemelen vanwege de verwijdering van de Babyloniërs.

Met de grote schare in de hemel worden de engelen van de lagere hemelen aangeduid; met de stem ervan, zeggende: Halleluja, wordt aangeduid de dankzegging, de belijdenis en de viering van de Heer door hen; met Halleluja wordt in de Hebreeuwse taal aangeduid ‘looft God’, zo was het een woord van dankzegging, belijdenis en viering van de Heer vanuit de vreugde van het hart, zoals blijkt uit het volgende: *‘Zegen, o, mijn ziel, Jehovah, halleluja’*, (Psalm 104:35).

‘Gezegend zij Jehovah, de God Israëls, van het eeuwige tot in het eeuwige en al het volk zegge: Amen, halleluja’, (Psalm 106:48).

‘Laten wij Jah zegenen van nu aan tot in het eeuwige’, (Psalm 115:18).

‘Alle ziel love Jah, halleluja’, (Psalm 150:6; Psalm 105:45; Psalm 106:1; Psalm 112:1; Psalm 113:1,9; Psalm 116:19; Psalm 117:2; Psalm 135:3; Psalm 148:1,14; Psalm 149:1,9; 150:1).

Dat het is vanwege de verwijdering van de Babyloniërs, blijkt uit het voorgaande hoofdstuk, waarin over de Babyloniërs is gehandeld en daarom wordt er gezegd ‘na deze dingen’; en het blijkt uit wat volgt in vers 2 en 3 van dit hoofdstuk.

Dat het de engelen van de lagere hemelen zijn, die onder de grote schare in de hemel worden verstaan, staat vast uit vers 4 van dit hoofdstuk, waar gezegd wordt, dat de vierentwintig ouderen en de vier dieren aanbaden Degene Die op de troon zat, zeggende: Amen, halleluja, waaronder de engelen van de hogere hemelen worden verstaan.

804. Het heil en de heerlijkheid en de eer en de macht zij de Heer onze God, betekent dat nu uit de Heer de zaliging is, omdat er nu opneming is van het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede vanuit Zijn Goddelijke mogendheid.

Met het heil zij de Heer onze God, wordt aangeduid de erkenning en de belijdenis dat uit de Heer de zaliging is; met de heerlijkheid en de eer zij de Heer onze God, wordt aangeduid de erkenning en de belijdenis dat uit de Heer het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede is, dus de opneming ervan, nrs. 249, 629, 693; met de macht zij de Heer onze God, wordt aangeduid de erkenning en de belijdenis dat de Heer de mogendheid heeft; zeggen dat de Heer zij het heil, de heerlijkheid, de eer en de mogendheid, is volgens de zin van de letter; zoals ook elders, dat de Heer de zegen zij; maar dit wordt in de geestelijke zin dat die dingen, omdat zij in de Heer zijn, ook uit de Heer zijn, dat zij nu voor de engelen en de mensen, met als oorzaak hiervan, dat de Babyloniërs zijn verwijderd en verworpen, die de invloeiing van die dingen uit de Heer onderschepten, verzwakten en verhinderden; evenzo als in de wereld zwarte wolken tussen de zon en de mensen staan, want evenals het licht van de zon van de wereld door de zwarte wolken die er tussen geplaatst zijn, wordt onderschept, verzwakt en verhinderd, evenzo werd het licht van de Zon van de hemel dit, namelijk de Heer, en wel door de tussengeplaatste donkerzwarte valsheden van de zijde van de Babyloniërs; de zaak is geheel en al eender, slechts dat het ene natuurlijk is en het andere geestelijk; ook verschijnen de valsheden in de geestelijke wereld zoals wolken, duister en donkerzwart volgens de hoedanigheid ervan; dit is eveneens de oorzaak, dat niet eerder dan na het Laatste Gericht de geestelijke zin van het Woord is onthuld en dat alleen de Heer de God van hemel en aarde is; door het Laatste Gericht immers zijn de Babyloniërs verwijderd en eveneens de hervormden die het geloof-alleen beleden en van wie de valsheden waren zoals grauwwitte wolken, geplaatst tussen de Heer en de mensen op aarde; en eveneens waren zij zoals kouden, die de geestelijke warmte, namelijk de liefde van het goede en het ware, wegnamen.

805. Omdat Zijn gerichten waar en gerecht zijn, omdat Hij heeft gericht de grote loonhoer, die de aarde heeft verdorven met haar hoererij, betekent omdat vanuit de gerechtigheid het profane Babylonische godsdienstige is veroordeeld, dat door schandelijke echtbrekingen van het Woord van de Kerk van de Heer heeft vernietigd.

Met Uw gerichten zijn waar en gerecht, worden de Goddelijke Ware en Goede dingen van het Woord aangeduid; volgens die vindt het gericht van de Heer plaats, nrs. 668, 689, die tezamen de gerechtigheid worden genoemd; met de gerechtigheid immers wordt, waar over de Heer wordt gehandeld, niet iets anders aangeduid, zoals eerder in vers 11 en verder bij (Jesaja 63:1; Jeremia 23:5,6; 33:15,16); met omdat Hij gericht heeft de grote loonhoer, wordt aangeduid omdat het profane Babylonische godsdienstige, waarover in het vorige hoofdstuk is gehandeld, veroordeeld is; dit wordt de grote loonhoer genoemd vanwege de echtbreking en de ontwijding van het Woord; die de aarde verdorven heeft met haar hoererij, betekent die door de schandelijke echtbrekingen van het Woord de Kerk van de Heer heeft vernietigd; met haar hoererij wordt de echtbreking van het Woord aangeduid, nr. 134; en met de aarde de Kerk, nrs. 285, 721.

806. En Hij het bloed van Zijn dienstknechten van haar hand gewroken heeft, betekent de vergelding voor de schaden en de gewelddaden, die de zielen van de vereerders van de Heer is aangedaan.

Dat met Hij heeft het bloed van Zijn dienstknechten van haar hand gewroken, wordt aangeduid de vergelding voor de schaden en de gewelddaden, de zielen van de vereerders van de Heer aangedaan, is omdat Hij heeft gewroken, de vergelding wordt aangeduid; met bloed vergieten wordt aangeduid het Goddelijke van de Heer en het Woord geweld aandoen, nrs. 327, 684, hier de vereerders van de Heer, die onder Zijn dienstknechten worden verstaan; de zielen van dezen deden zij schaden en gewelddaden aan doordat zij de Goddelijke eredienst van de Heer op zich overdroegen en het lezen van het Woord verboden.

Gezegd wordt dat de Heer het bloed van Zijn dienstknechten heeft gewroken of zich daarover gewroken heeft, alsof Hij dat uit wraak of wraakneming had gedaan, toch is het niet uit wraakneming, net zomin als uit toorn en ontsteking, die evenwel hier en daar in het Woord aan de Heer wordt toegeschreven, zie de nrs. 525, 635, 658, 673.

Gezegd wordt toorn en wraak ten aanzien van de Heer, wanneer de bozen die van de goede gescheiden zijn, in de hel worden geworpen, wat plaatsvindt op de dag van het Laatste Gericht en daarom wordt die dag de dag des toorns en ook de toorn genoemd en ook de dag der wrake; niet dat de Heer toorn en wreekt, maar zij toornen tegen de Heer en hijgen naar wraak tegen Hem; het is alsof een boosdoener na het gevelde vonnis op de wet toorn en naar wraak hijgt tegen de rechter; de wet immers toorn niet en de rechter wreekt niet.

In die zin wordt de wraak verstaan in de volgende plaatsen: *'De dag der wraak in Mijn hart, het jaar van Mijn verlost is gekomen'*, (Jesaja 63:4), waar sprake is van de Heer en van het Laatste Gericht.

'De dag der wraak voor Jehovah, het jaar der vergeldingen voor de twist van Zion', (Jesaja 34:8).

'Zie, ulieder God zal ter wrake komen, ter vergelding Gods zal Hij komen en ulieden verlossen', (Jesaja 35:4).

'Deze zijn dagen der wraak, opdat alle dingen vervuld worden die geschreven zijn', (Lukas 21:22); daar ten aanzien van de voleinding der eeuw, wanneer het Laatste Gericht wordt gehouden.

'De Geest van de Heer Jehovah op Mij om uit te roepen de dag van het welbehagen van Jehovah en de dag der wraak voor onze God, om alle rouwenden te troosten', (Jesaja 51:1,2).

'Zal Mijn ziel niet deswege Zich wreken', (Jeremia 5:9,29).

'Ik zal wraak nemen op Babel en Ik zal de mens niet doen tussenbeide komen', (Jesaja 47:3).

'Tegen Babel is de gedachte om haar te verderven, omdat dit de wraak van Jehovah is, de wraak van Zijn tempel', (Jeremia 51:11,36).

'Zingt, natiën, Zijn volk, omdat Hij het bloed van Zijn dienstknechten gewroken heeft en de wraak op Zijn vijanden zal doen wederkeren en Zijn land zal verzoenen, Zijn volk', (Deuteronomium 32:43).

807. En zij zeiden ten tweede male: Halleluja; haar rook gaat op tot in de eeuwen der eeuwen, betekent vanuit de vreugde de dankzegging en de viering van de Heer, dat dit profane godsdienstige verdoemd is tot in het eeuwige.

Dat zij ten tweede male zeiden, is vanwege de verscheidenheid van de aandoening van de vreugde dat zij bevrijd zijn van de bestoking van de zijde van hen die in dat godsdienstige waren en verder vanwege de vrees daarover, dat zij zouden kunnen wederopstaan en opnieuw bestoken; dat met halleluja de dankzegging en de viering van de Heer wordt aangeduid, zie nr. 803; met haar rook wordt dat godsdienstige ten aanzien van de schandelijke valsheden ervan aangeduid, aangezien de valse dingen vanuit het boze verschijnen zoals de rook vanuit het vuur, nr. 422; het vuur daar, is de liefde van zich, nrs. 468, 494, 766; dat met de rook van de brand, waar van Babylon sprake is, de ontwijding wordt aangeduid, zie nr. 766, 767, 787; met opgaan tot in de eeuwen der eeuwen, wordt de verdoemenis ervan tot in het eeuwige aangeduid.

808. En de vierentwintig ouderen en de vier dieren, vielen neder en aanbaden God zittende op de troon, zeggende: Amen, halleluja, betekent de aanbidding van de Heer als de God van hemel en aarde en als de Rechter van het heelal, door de engelen van de hogere hemelen en de bevestiging van de dankzegging, van de belijdenis en van de viering van Hem door de engelen van de lagere hemelen gedaan.

Met nedervallen en aanbidden wordt de vernedering aangeduid en vanuit de vernedering de aanbidding, zoals eerder in nr. 370; met de vierentwintig ouderen en de vier dieren worden de

hogere hemelen aangeduid, nr. 369; onder de Zittende op de troon wordt de Heer verstaan als de God van de hemel en de Rechter van het heelal, aangezien met de troon en het koninkrijk daar wordt aangeduid, nr. 14, 221, 222 en eveneens het gericht, omdat er sprake is van het gericht over Babel, waarover in het voorgaande is gehandeld; dat de Zittende op de troon de Heer is, zal men verderop zien; met Amen, halleluja, wordt aangeduid de bevestiging van de dankzegging, de belijdenis en de viering, gedaan door de engelen van de lagere hemelen; met Amen wordt de bevestiging en de samenstemming vanuit de waarheid aangeduid, nrs. 23, 28, 61, 371, 375; en met halleluja wordt de dankzegging, de belijdenis en de viering van de Heer aangeduid, nr. 803; dat het die zijn, welke gedaan waren door de engelen van de lagere hemelen, is omdat die het eerst spraken en de Heer vierden als de God van de hemel, de Rechter en de Wreker en halleluja zeiden, zoals blijkt uit vers 1 en 2 en uit de ontvouwing eerder in de nrs. 803, 804; de bevestiging ervan door de engelen van de hogere hemelen wordt aangeduid met: Amen, halleluja.

Dat de Zittende op de troon de Heer is, blijkt uit (Openbaring 1:4; 2:8; 3:21; 6:2-6, 9; 5:13; 6:16; 7:9-11; 22:1,3).

In deze plaatsen wordt gezegd ‘God en het Lam op de troon’, onder God wordt daar het Goddelijke Zelf van de Heer verstaan, dat de Vader wordt genoemd en onder het Lam het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat de Zoon wordt genoemd, nrs. 269, 291, dus de Heer; dit blijkt ook uit hoofdstuk 7, waar gezegd wordt: *‘Het Lam dat in het midden van de troon is, zal hen weiden’*, vers 17; en bij Mattheüs: *‘Wanneer de Zoon des Mensen zal zitten op de troon van Zijn heerlijkheid, zal Hij richten’*, (Openbaring 19:28).

‘Wanneer de Zoon des Mensen komen zal in Zijn heerlijkheid; en al de engelen met Hem, dan zal Hij zitten op de troon van Zijn heerlijkheid’, (Openbaring 25:31).

809. En een stem ging uit van de troon, zeggende: Looft onze God, gij al Zijn dienstknechten en gij die Hem vreest, betekent de invloeiing uit de Heer in de hemel en zo de eensgezindheid van de engelen daarover dat allen die in de ware dingen van het geloof en in de goede dingen van de liefde zijn, de Heer alleen vereren als de God van de hemel.

Met de stem die van de troon uitging, wordt de invloeiing uit de Heer in de hemel aangeduid; dat het is uit de Heer, is omdat de Zittende op de troon, de Heer was, zoals eerder in nr. 808 is getoond; daarom wordt onder de daarvan uitgaande stem de invloeiing verstaan, want omdat de Heer boven de hemelen is en voor de engelen als Zon schijnt, spreekt Hij niet tot de engelen van daar, maar vloeit in en dat wat invloeit, wordt in de hemel opgenomen en voortgezegd; en daarom werd die stem, hoewel die van de troon uitging, toch door Johannes gehoord vanuit de hemel, dus uit de engelen daar en al wat de engelen vanuit de hemel spreken, is uit de Heer; met looft onze God, wordt aangeduid dat zij alleen de Heer vereren als de God van de hemel; dat God loven is Hem vereren, zal men verderop zien; met al Zijn dienstknechten worden al diegenen aangeduid die in de ware dingen van het geloof zijn, nrs. 3,380; met allen die Hem vrezen, worden degenen aangeduid die in de goede dingen van de liefde zijn, nrs. 527, 628.

Dat God loven, betekent Hem vereren en dat vandaar de lof van Hem de eredienst van Hem is, staat vast uit vele plaatsen in het Woord, waarvan er slechts enkele zullen worden aangevoerd: *‘Plotseling was er met de engel een menigte die God loofden’*, (Lukas 2:13,20). *‘Zij vingen aan, geheel de schare der discipelen, God te loven met grote stem’*, (Lukas 19:37). *‘Zij waren in de tempel, lovende en zegenende God’*, ((Lukas 24:53).

‘Doet horen, looft en zegt: Behoud, o Jehovah, Uw volk’, (Jeremia 31:7).

‘Looft Jehovah in de hemelen, looft Hem in de hoogten, looft Hem, al Zijn engelen, looft Hem, Zijn heirscharen, looft Hem, zon en maan, looft Hem, alle gij sterren des lichts, looft Hem, gij hemelen der hemelen; dat zij de Naam van Jehovah loven, looft Jehovah vanuit de landen. Hij verhoogde de lof voor alle volken’, (Psalm 148:1-5,7,13,14).

‘Vanuit de mond der kleine kinderen en der zuigelingen hebt gij de lof bereid’, (Mattheüs 21:16).

‘Alle volk gaf Gode lof’, (Lukas 18:43); en elders nog in (Jesaja 42:8; 60:18; Joël 2:26; Psalm 113:1,3; Psalm 117:1).

Deze dingen die in dit vers worden gezegd, hebben geen betrekking op de voorafgaande dingen ten aanzien van Babylonië, maar op de volgende, over de Nieuwe Kerk, die door de Heer moet worden geïnstaaureerd, waarover in wat volgt.

810. Zowel de kleinen als de groten, betekent hen die in mindere of meerdere graad de Heer vereren vanuit de ware dingen van het geloof en vanuit de goede dingen van de liefde. Onder de kleinen en de groten worden in de natuurlijke zin degenen verstaan die in mindere of meerdere graad van waardigheid zijn; in de geestelijke zin echter zij die in een mindere of meerdere graad zijn van de eredienst van de Heer, dus die de Heer minder of meer heilig en in volheid vereren vanuit de ware dingen van het geloof en vanuit de goede dingen van de liefde; dit wordt aangeduid, omdat het volgt na ‘looft God, gij al Zijn dienstknechten en gij die Hem vreest’, waarmee zulke dingen worden aangeduid, nr. 809 en ook de nrs. 527, 604.

811. En ik hoorde evenals een stem van een grote schare en evenals een stem van vele wateren en evenals een stem van hevige donderslagen, zeggende: Halleluja, omdat regeert de Heer God de Almachtige, betekent de vreugde van de engelen en van de laagste hemel, van de engelen van de middelste hemel en van de engelen van de hoogste hemel, dat alleen de Heer regeert in de Kerk die nu komen zal.

Met de stem wordt de vreugde van de eredienst, van de belijdenis en van de viering van de Heer aangeduid, omdat er volgt dat zij zeiden: Halleluja en daarna: Laten wij ons verheugen en opspringen en Hem de heerlijkheid geven; met de stem van een grote schare wordt de vreugde van de engelen van de laagste hemel aangeduid, nr. 803; met de stem van vele wateren, wordt de vreugde van de engelen van de middelste hemel aangeduid, nr. 614; dat de vreugde van dezen zo werd gehoord, is omdat vele wateren de ware dingen in overvloed betekenen, nrs. 50, 614, 685; en de engelen van de middelste hemel zijn in de ware dingen, omdat zij in het inzicht zijn; met de stem van hevige donderslagen wordt de vreugde van de engelen van de hoogste hemel aangeduid; dat de stem of de rede van die, zoals een donderslag wordt gehoord, zie nr. 615; met Halleluja zeggen wordt aangeduid de vreugde van de eredienst, van de belijdenis en van de viering van de Heer, zoals eerder in nr. 803; met omdat de Heer God de Almachtige regeert, wordt aangeduid dat alleen de Heer regeert; de Heer immers wordt de Almachtige genoemd, (Openbaring 1:8; 4:8; 11:17; 15:3; 16:7,14; 19:15; 21:22) waar men de ontvouwingen kan zien.

Dat deze dingen worden gezegd ten aanzien van de Nieuwe Kerk die uit de Heer geïnstaaureerd moet worden, staat vast uit de drie volgende verzen, waarin wordt gezegd: ‘Omdat de bruiloft van het Lam is gekomen en Zijn Echtgenote zich heeft bereid’; en verder ‘Gezegend zij die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam’; vandaar is de vreugde van alle hemelen, die in dit en in het volgende vers wordt beschreven.

812. Laten wij ons verheugen en opspringen en Hem de heerlijkheid geven, omdat de bruiloft van het Lam is gekomen, betekent de vreugde van de ziel en van het hart en vandaar de verheerlijking van de Heer, dat van nu aan geschiedt het volle huwelijk van Hem met de Kerk.

Met zich verheugen en opspringen, wordt de vreugde van de ziel en van het hart aangeduid; de vreugde van de ziel is de vreugde van het verstand of die vanuit de ware dingen van het geloof; en de vreugde van het hart is de vreugde van de wil of die vanuit de goede dingen van de liefde; die twee dingen worden gezegd ter wille van het huwelijk van het ware en het goede in de afzonderlijke dingen van het Woord, nrs. 373, 689; met Hem de heerlijkheid geven,

wordt aangeduid erkennen en belijden dat al het ware uit de Heer is, nr. 629; verder erkennen dat de Heer, de God van hemel en aarde is, nr. 693; hier dus wordt verheerlijken aangeduid, omdat dit zowel het ene als het andere insluit; met omdat de bruiloft van het Lam is gekomen, wordt aangeduid, omdat van nu aan geschiedt het huwelijk van de Heer en de Kerk in volheid; opdat dit wordt aangeduid, wordt daarom het Lam gezegd en onder het Lam wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, nrs. 269, 291.

Dat het volle huwelijk van de Heer en de Kerk geschiedt wanneer het Menselijke van de Heer als Goddelijk wordt erkend, kan bijna zonder ontvouwing vaststaan; want het is in de hervormde christelijke wereld bekend, dat de Kerk de Kerk is krachtens het huwelijk van de Heer met haar, de Heer immers wordt de Heer van de wijngaard genoemd en de Kerk is de wijngaard; en eveneens wordt de Heer de Bruidegom en de Echtgenoot genoemd en de Kerk wordt de Bruid en de Echtgenote genoemd; dat de Heer de Bruidegom en de Kerk de Bruid wordt genoemd, zie nr. 797; dat dan het volle huwelijk van de Heer en de Kerk geschiedt, wanneer Zijn Menselijke als Goddelijk wordt erkend, is duidelijk; want dan wordt God Vader en Hij als Eén erkend, zoals ziel en lichaam; en wanneer dit wordt erkend, dan gaat men niet tot de Vader ter wille van de Zoon, maar dan gaat men tot de Heer Zelf en door Hem tot God Vader, omdat de Vader in Hem is zoals de ziel in het lichaam, zoals gezegd; voordat het Menselijke van de Heer als Goddelijk wordt erkend, is er weliswaar een huwelijk van de Heer met de Kerk, maar alleen bij hen die tot de Heer gaan en over het Goddelijke van Hem denken en in het geheel niet of het Menselijke van Hem Goddelijk is dan wel niet; zo doen de eenvoudigen van geloof en van hart en zelden de geleerden en de ontwikkelden; en bovendien kunnen er niet drie echtgenoten van één echtgenote zijn, noch drie zielen van één lichaam; en daarom is er geen huwelijk, indien niet één God wordt erkend in Wie de Drievoudigheid is en dat die God de Heer is.

Dat van nu aan dat huwelijk geschiedt, is omdat het niet eerder ten volle heeft kunnen plaatsvinden, dan nadat in de geestelijke wereld door het Laatste Gericht de Babylonischen afgescheiden waren en tevens de Filistijnen, namelijk degenen die het geloof-alleen belijden; en omdat in wat voorafgaat is gehandeld over de afscheiding van hen wordt er gezegd ‘van nu aan’.

Dat er een bruiloft is van de Heer met de Kerk, kan uit deze teksten vaststaan: *‘Jezus zei: De zonen der bruiloft kunnen niet rouwen, zolang de bruidegom met hen is’*, (Mattheüs 9:15; Markus 2:19).

‘Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mens koning, die zijn zoon een bruiloft bereid had en zijn knechten uitzond en tot de bruiloft uitnodigde’, (Mattheüs 22:1-14).

‘Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan tien maagden, die uitgingen de bruidegom tegemoet, van wie er vijf, bereid zijnde, ingingen met de bruidegom tot de bruiloft’, (Mattheüs 25:1-12);

dat de Heer hier Zichzelf daaronder verstaat, blijkt uit het volgende vers 13; waar Hij zei:

‘Waakt, omdat gij de dag en het uur niet kent waarop de Zoon des Mensen komen zal’, en

elders: *‘Laat uw lenden omgord zijn en uw kaarsen lichtend en gij degenen gelijk die op hun heer wachten wanneer hij terugkeren zal van de bruiloft’*, (Lukas 12:35,36).

813. En Zijn Echtgenote zich bereid heeft, betekent dat zij die van deze Kerk, namelijk het Nieuwe Jeruzalem, zullen zijn, verzameld, ingewijd en onderricht worden.

Met de echtgenote wordt de Nieuwe Kerk van de Heer aangeduid, te weten het Nieuwe Jeruzalem, wat helder blijkt uit het volgende eenentwintigste hoofdstuk, waar deze woorden staan: *‘Ik zag de Heilige Stad het Nieuwe Jeruzalem, nederdalende uit God vanuit de hemel, toebereid zoals een bruid versierd voor haar echtgenoot’*, vers 2; en in hetzelfde hoofdstuk: *‘Een engel kwam tot mij, zeggende: Kom, ik zal u tonen de bruid, de Echtgenote van het Lam; en hij toonde mij de grote stad, het Heilige Nieuwe Jeruzalem, nederdalend vanuit de hemel uit God’*, vers 9,10.

Daarmee dat de echtgenote zich heeft bereid, wordt aangeduid dat zij die vanuit die Nieuwe Kerk van de Heer zullen zijn, worden verzameld, ingewijd en onderricht; en omdat deze dingen worden aangeduid met ‘zij heeft zich bereid’, volgt daarom ‘dat die echtgenote bekleed was met rein en glanzend fijn lijnwaad’, waarmee de inwijding door het onderricht wordt aangeduid; en daarom wordt er in wat volgt ook gehandeld over het Witte Paard, waarmee wordt aangeduid het verstand van het Woord uit de Heer voor hen.

814. En haar is gegeven bekleed te worden met rein en glanzend fijn lijnwaad, betekent dat zij die vanuit de Nieuwe Kerk van de Heer zullen zijn, worden onderricht in de echte en zuivere ware dingen door het Woord uit de Heer.

Onder haar is gegeven, wordt verstaan aan de Echtgenote, met wie de Nieuwe Kerk van de Heer wordt aangeduid, te weten het Nieuwe Jeruzalem, zoals eerder in nr. 812; met bekleed worden wordt aangeduid onderricht worden in de ware dingen, omdat met de klederen de ware dingen worden aangeduid, nr. 166; en met witte klederen de echte ware dingen, nr. 212; met rein en glanzend fijn lijnwaad wordt aangeduid blinkend vanuit het goede en zuiver vanuit de ware dingen; en omdat er nergens anders vandaan een zuiver ware is dan door het Woord vanuit de Heer, wordt daarom ook dit aangeduid.

Rein en glanzend wordt gezegd, omdat het reine datgene aanduidt wat gevrijwaard is van het boze, dus wat blinkt vanuit het goede; en het glanzende betekent datgene wat gevrijwaard is van het valse, dus zuiver vanuit het ware.

Met fijn lijnwaad of fijn linnen wordt het echte Ware aangeduid, ook in de volgende plaatsen: *‘Jeruzalem, Ik bekleedde u met gestikt werk, gordde u met fijn linnen en bedekte u met zijde; zo waart gij versierd met goud en zilver en uw kleed was fijn linnen en zijde’*, (Ezechiël 16:10,13).

‘Fijn linnen in stiksel vanuit Egypte was uw uitbreidsel’, (Ezechiël 27:7); dit ten aanzien van Tyrus, waarmee de Kerk wordt aangeduid ten aanzien van de erkentnissen van het ware en het goede.

‘De heirlegers in de hemel volgden Hem op witte paarden, gekleed met wit en rein fijn lijnwaad’, (Openbaring 19:13,14).

Dat *‘Jozef bekleed werd door farao met klederen van fijn lijnwaad’*, (Genesis 41:2), betekent iets eenders.

Het ware vanuit het Woord bij hen, hoewel niet in hen, wordt aangeduid met fijn lijnwaad *‘bij Babylon’*, (Openbaring 18:12,16); en *‘bij de rijke’*, (Lukas 16:19).

Het fijn lijnwaad wordt ook boomwol genoemd en daarom wordt daarmee ook het echte ware aangeduid in deze dingen, bij Mozes: *‘Voor Aharon zult gij een geblokte rok maken van boomwol en een tulband van boomwol’*, (Exodus 28:2,39).

‘Zij maakten rokken van boomwol voor Aharon en zijn zonen’, (Exodus 39:27).

‘Het habitakel zult gij maken van getweerde boomwol en hemelsblauw en purper en dubbelgedoopt scharlaken’, (Exodus 26:1; 36:8).

‘Gij zult de behangselen voor de voorhof maken uit getweerde boomwol’, (Exodus 27:9,18); *‘ook de voorhang van de voorhof met getweerde boomwol’*, (Exodus 38:18).

815. Want het fijn lijnwaad zijn de gerechtigheden der heiligen, betekent dat zij die van de Kerk van de Heer zijn, door de ware dingen vanuit het Woord de goede dingen van het leven hebben.

Met fijn lijnwaad worden de echte ware dingen aangeduid, die de ware dingen door het Woord uit de Heer zijn, nr. 814; met de gerechtigheden worden de goede dingen van het leven aangeduid bij hen die in de ware dingen zijn, nr. 668; met de heiligen worden degenen aangeduid die van de Kerk van de Heer zijn, nrs. 173, 586.

Dat de gerechtigheden de goede dingen van het leven zijn bij hen die in de ware dingen zijn, is omdat niemand gerecht kan worden genoemd tenzij hij volgens de ware dingen leeft;

gerecht immers wordt in de natuurlijke zin iedereen genoemd die goed leeft volgens de burgerlijke en de zedelijke wetten; maar gerecht wordt in het geestelijke degene genoemd die goed leeft volgens de Goddelijke wetten en de Goddelijke wetten zijn de waarheden vanuit het Woord; wie gelooft dat hij gerecht is, dus in het goede van het leven, zonder de ware dingen volgens welke hij moet leven, bedriegt zich zeer; want de mens kan niet hervormd en wederverwekt worden, en dus goed worden, tenzij door de ware dingen en door het leven daarnaar; daaruit blijkt, dat met, het fijn lijnwaad zijn de gerechtigheden van de heiligen, wordt aangeduid dat zij die van de Kerk van de Heer zijn, door de ware dingen vanuit het Woord de goede dingen van het leven hebben.

Dit blijkt duidelijk uit de engelen van de hemel; hoe meer zij in de ware dingen zijn en in het leven ernaar, met des te blanker klederen verschijnen zij bekleed; de oorzaak hiervan is dat zij in een blanker licht zijn.

816. En hij zei tot mij: Schrijf, gezegend zij die tot het Avondmaal van de bruiloft van het Lam geroepen zijn, betekent één enkele engel vanuit de hemel gezonden tot Johannes en die met hem spreekt over de Nieuwe Kerk van de Heer en zegt: dat het op aarde te weten gegeven zou worden, dat degenen het eeuwige leven hebben, die de dingen opnemen die van die Kerk zijn.

Dat één enkele engel vanuit de hemel tot Johannes was gezonden, die deze dingen tot hem sprak, kan vaststaan uit het volgende vers, namelijk dat Johannes aan zijn voeten neerviel om hem te aanbidden en dat de engel antwoordde, dat hij zijn mededienstknecht was, en dat daarom niet hij, maar God moest worden aanbeden; dat de vorige dingen die Johannes hoorde, vanuit de hemel zelf waren en door vele engelen tegelijk sprekend uit de Heer, blijkt duidelijk uit de voorafgaande verzen, 5, 6 en 7, waar gezegd wordt, dat de stem uitging vanuit de troon en dat de stem werd gehoord evenals van een grote schare en evenals van vele wateren en evenals van hevige donderslagen en van zeggenden: Laten wij ons verheugen en opspringen; deze dingen in het meervoud, nu echter in het enkelvoud, dus uit één enkele engel, tot hem gezonden; maar ik zal zeggen hoe dit plaatsvindt, wanneer engelen met de mens spreken, spreken zij nooit met hem vanuit de hemel, maar de stem die van daar wordt gehoord, is uit de Heer door de hemel; maar wanneer het de engelen wordt gegeven om met de mens te spreken, dan zenden zij vanuit hun gezelschap er één, die de mens nabij is en door hem spreken zij met de mens; degene die wordt gezonden, is het subject van verscheidenen, en deze is het, die nu met Johannes sprak; dit vond plaats opdat op aarde zou worden verkondigd, dat de gehele hemel alleen de Heer erkent als de God van de hemel en dat Hij alleen moet worden aanbeden; en verder dat de Nieuwe Kerk op aarde uit de Heer moet worden geïnstalleerd, zoals zij is geïnstalleerd in de hemelen; want de Kerk wordt eerst geïnstalleerd in de hemelen uit de Heer en daarna door de hemelen op aarde; deze verborgenheid is in deze woorden gelegen.

Nu tot de ontvouwing: schrijf, betekent dat hij dit aan het nageslacht ter gedachtenis zou overgeven, nrs. 39, 63, 639, hier dat hij die dingen te weten zou geven; dit wordt verstaan onder 'schrijf'; gezegend zij die tot het Avondmaal van de bruiloft van het Lam geroepen zijn, betekent dat degenen het eeuwige leven hebben die de dingen opnemen die van de Nieuwe Kerk zijn; gezegend worden degenen genoemd die het eeuwige leven hebben, nr. 639; met de bruiloft van het Lam wordt de Nieuwe Kerk aangeduid, die in verbinding is met de Heer, zoals eerder in nr. 812; onder de geroepenen worden allen verstaan die opnemen; weliswaar zijn alle geroepen, maar zij die niet opnemen, verwerpen dit roepen.

Dat er gezegd wordt het Avondmaal van de bruiloft van het Lam, is omdat dit plaatsvindt in de laatste staat van de Kerk en dit wordt de avond genoemd en in de avonden worden de avondmalen gehouden; de eerste staat echter van de Nieuwe Kerk wordt de morgen genoemd; in de avond wordt de mens tot de Kerk geroepen en wanneer de geroepenen aanwezig zijn, wordt het morgen; dat de laatste staat van de Kerk avond en nacht wordt genoemd en haar

eerste staat ochtendschemering en morgen, zie nr. 151; en omdat het de laatste tijd van de Joodse Kerk was, dus avond, toen de Heer heenging naar Jeruzalem om te lijden, had de Heer toen daarom avondmaal met de discipelen en stelde Hij de Eucharistie in, vanwaar het is dat dit het Gewijde Avondmaal wordt genoemd, waardoor ook de verbinding van de Heer met de mens van de Kerk plaatsvindt, of de bruiloft, indien de mens, nadat hij boete heeft gedaan, rechtstreeks tot Hem gaat; indien anders, dan vindt er tegenwoordigheid plaats maar niet verbinding.

Hieruit kan vaststaan wat met avondmaal en met avondmalen elders in het Woord wordt aangeduid.

817. En hij zei: Deze zijn de ware woorden Gods, betekent dat dit geloofd moet worden, omdat het uit de Heer is, namelijk dat degenen gezegend zijn die tot het avondmaal van de bruiloft van het Lam zijn geroepen, dat wil zeggen, dat degenen op aarde die de dingen opnemen die van de Nieuwe Kerk van de Heer zijn, het eeuwige leven hebben.

818. En ik viel neer voor zijn voeten om hem te aanbidden en hij zei tot mij: Zie, geenszins, uw mededienstknecht ben ik en van uw broeders hebbende de getuigenis van Jezus; aanbid God, betekent dat de engelen van de hemel niet aanbeden en aangeropen moeten worden, omdat zij in het geheel geen Goddelijke hebben, maar dat zij zijn vergezelschap aan de mensen, zoals broeders aan broeders, aan hen die de Heer vereren en dat dus alleen de Heer in vergezelschapping met hen aanbeden moet worden.

Met ik viel neer voor zijn voeten om hem te aanbidden; en hij zei tot mij: Zie, geenszins, aanbid God, wordt aangeduid dat niet enig engel van de hemel moet worden aanbeden en aangeropen, maar de Heer alleen; met uw mededienstknecht ben ik en van uw broeders, wordt aangeduid dat een engel het Goddelijke niet heeft, maar dat hij aan de mens zoals een broeder aan een broeder is vergezelschap; met de getuigenis van Jezus hebben, wordt aangeduid dat hij evenzo in verbinding met de Heer is door de erkenning van het Goddelijke in Zijn Menselijke en door het leven volgens Zijn geboden; dat deze dingen worden aangeduid met de getuigenis van Jezus hebben, zal in het volgende artikel worden gezien. Dat de engelen van de hemel niet hoger dan de mensen zijn, maar dat zij aan hen gelijk zijn en dat zij daarom evenzeer dienstknechten van de Heer zijn, net zoals de mensen het zijn, is omdat alle engelen mensen zijn geweest, in de wereld geboren en niet een van hen rechtstreeks geschapen, zoals kan vaststaan uit de dingen die in het werk 'Hemel en Hel' te Londen uitgegeven in 1758, zijn geschreven en getoond; zij munten weliswaar in wijsheid boven de mensen uit, maar vanwege het feit dat zij in de geestelijke staat zijn en vandaar in het licht van de hemel en niet in de natuurlijke staat en zo in het licht van de wereld, zoals de mensen op aarde; maar voor zoveel enig engel in wijsheid uitmunt, voor zoveel erkent hij dat hij niet hoger dan de mensen is, maar eender aan hen; en daarom is er ook niet enige verbinding van de mensen met de engelen, maar is er een vergezelschapping met hen; alleen met de Heer is er verbinding.

Hoe echter de verbinding met de Heer en de vergezelschapping met de engelen door het Woord plaatsvindt, zie het werk 'de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift', nrs. 62 tot 69.

819. Want de getuigenis van Jezus is de Geest der profetie, betekent dat de erkenning dat de Heer de God van hemel en aarde is, en tegelijk het leven volgens Zijn geboden, in de universele zin het al van het Woord en van de Leer daaruit is.

Met de getuigenis van Jezus wordt de betuiging van de Heer in de hemel aangeduid, dat men van Hem is en dat men zo in de hemel en onder de engelen daar is; en omdat die betuiging er niet kan zijn voor anderen dan voor hen die in verbinding met de Heer staan en diegenen in verbinding met de Heer zijn die Hem erkennen als de God van hemel en aarde, zoals Hijzelf

leert in, (Mattheüs 28:18) en tegelijk leven volgens zijn geboden, met name volgens de geboden van de Decaloog, worden daarom deze twee voorwaarden met de Getuigenis van Jezus aangeduid, nrs. 6, 490; daarmee, dat die getuigenis de geest der profetie is, wordt aangeduid dat die het al van het Woord is en van de leer daaruit; het Woord immers handelt in de universele zin alleen over de Heer en over het leven volgens Zijn geboden; vandaar is het, dat de Heer het Woord is; Hij is immers het Woord, omdat het Woord vanuit Hem is en over Hem alleen handelt en enig en alleen leert hoe Hij moet worden erkend en vereerd; en dit zijn de geboden van het Woord, die de Goddelijke Ware dingen worden genoemd, volgens welke men moet leven om in verbinding met de Heer te kunnen komen.

Dat het Woord alleen over de Heer handelt en dat daarom de Heer het Woord wordt genoemd, zie het werk ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Heer’, nrs. 1-7; 8-11; 19-28; 37-44; en in het werk ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift’, nrs. 80-90; 98-100.

Dit is het eveneens wat de Heer zegt, ‘dat de Geest der Waarheid, namelijk de Heilige Geest, van de Heer zal getuigen en dat hij niet zal spreken vanuit zichzelf, maar dat hij vanuit de dingen die van de Heer zijn, zal nemen en ze verkondigen’, (Johannes 15:26; 16:13,15).

820. En ik zag de hemel geopend en zie, een wit paard, betekent de geestelijke zin van het Woord uit de Heer onthuld en daardoor het innerlijk verstand van het Woord geopenbaard, wat de Komst van de Heer is.

Met de hemel geopend zien wordt de onthulling uit de Heer en daarop de openbaring aangeduid, waarover hierna; met het paard wordt het verstand van het Woord aangeduid en met het witte paard het innerlijk verstand van het Woord, nr. 298; en omdat dit met het witte paard wordt aangeduid en de geestelijke zin het innerlijk verstand van het Woord is, wordt daarom die zin met het witte paard hier aangeduid.

Dat dit de Komst van de Heer is, is omdat door die zin klaarblijkend verschijnt, dat de Heer het Woord is en dat het Woord alleen over Hem handelt en dat Hij is de God van hemel en aarde en dat uit Hem alleen de Nieuwe Kerk haar bestaan heeft.

De Heer zei: dat zij de Zoon des Mensen zullen zien, komende in de wolken des hemels met heerlijkheid en kracht, (Mattheüs 17:5; 24:30; 26:64; Markus 14:61,62; Lukas 9:34,35; 21:27; Openbaring 1:7; Handelingen der apostelen 1:9,11) en ook zei de Heer dit, waar Hij met de discipelen sprak over de voleinding der eeuw, te weten de laatste tijd van de Kerk, wanneer het gericht wordt gehouden; ieder die niet verder dan de letterlijke zin denkt, gelooft dat de Heer wanneer het Laatste Gericht zal komen, verschijnen zal in de wolken des hemels met de engelen en bazuingeschal, maar dit wordt niet zo verstaan, maar dat Hij in het Woord zal verschijnen, kan vaststaan uit de ontvouwing eerder in de nrs. 24, 642; en de Heer verschijnt klaarblijkend in de geestelijke zin van het Woord; er verschijnt niet alleen dat Hij het Woord is, dat wil zeggen, het Goddelijk Ware Zelf, en verder dat Hijzelf het binnenste van het Woord en vandaar het al ervan is, maar ook dat Hijzelf de Ene God is, in Wie de Drievuldigheid is, dus de God van hemel en aarde alleen en bovendien dat Hij in de wereld is gekomen om Zijn Menselijke te verheerlijken, dat wil zeggen, Goddelijk te maken; het Menselijke dat Hij heeft verheerlijkt, dat wil zeggen, Goddelijk gemaakt, was het Natuurlijk Menselijke, dat Hij niet heeft kunnen verheerlijken of Goddelijk maken dan door de opneming van het Menselijke in een maagd in de natuurlijke wereld, waarmee Hij toen Zijn Goddelijke heeft verenigd, dat Hij uit het eeuwige had; dat één-zijn heeft plaatsgevonden door de in Zijn opgenomen Menselijke toegelaten verzoeking, waarvan de laatste het lijden aan het kruis was en tegelijk door de vervulling van alle dingen van het Woord in de natuurlijke zin ervan, maar ook door de vervulling van alle dingen van het Woord in de geestelijke en in de hemelse zin ervan, waarin, zoals eerder is gezegd, over Hem alleen wordt gehandeld; maar over deze dingen, zie wat is geopenbaard in de werken ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Heer’ en ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift’.

Omdat nu de Heer het Woord is en het Woord Vlees is geworden, (Johannes 1:1,2,14) en het Woord Vlees is geworden om het Woord te vervullen, zo blijkt dat de Komst van de Heer in het Woord wordt verstaan onder Zijn verschijning in de wolken des hemels; dat de wolken des hemels het Woord aanduiden in de zin van de letter, nrs 24, 642.

Dat de verschijning van de Heer in het Woord wordt verstaan, is duidelijk, omdat met het witte paard het innerlijk verstand van het Woord wordt aangeduid en gezegd wordt dat de Naam van Hem Die op het paard zat, is het Woord Gods en dat Zijn Naam is Koning der koningen en Heer der heren, vers 13 en 16.

Hieruit nu blijkt dat met 'ik zag de hemel geopend en zie, een wit paard' wordt aangeduid de geestelijke zin van het Woord uit de Heer onthuld en daardoor het innerlijk verstand ervan geopend, wat ook de Komst van de Heer is.

Dat de geestelijke zin van het Woord heden is onthuld, waarover niemand in de christelijke wereld tevoren iets heeft geweten, kan men zien in het werk 'Hemelse Verborgenheden', waar twee boeken van Mozes, Genesis en Exodus, volgens die zin zijn ontvouwd; en verder ook in het werk 'de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift', nrs. 5-26; in het werkje 'over het Witte Paard', van begin tot einde, en in de daar verzamelde plaatsen uit de 'Hemelse Verborgenheden aangaande de Gewijde Schrift', en bovendien in deze ontvouwingen over de Openbaring, waar zelfs niet het kleinste vers zonder de geestelijke zin kan worden verstaan.

821. En Die erop zat, wordt genoemd Getrouw en Waar en Hij richt en strijdt in gerechtigheid, betekent de Heer ten aanzien van het Woord, dat Hij het Goddelijk Goede en Goddelijk Ware Zelf is, vanuit welke beide Hij het gericht houdt en de goeden van de bozen afscheidt.

Onder Hem die daarop zat, namelijk op het witte paard, wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Woord; dat het de Heer is ten aanzien van het Woord, blijkt uit het volgende 13de vers, waar gezegd wordt, 'omkleed met een bekleedsel geverfd met bloed; en Zijn Naam wordt genoemd het Woord Gods'; met getrouw en waar wordt het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware aangeduid: met getrouw het Goddelijk Goede omdat dit getrouw is; dat de getrouwe, waar over mensen wordt gehandeld, diegene is die in de binnenste of derde hemel is, dus die in het hemels goede is, zie nr. 744; dat met de Ware, wanneer over de Heer wordt gehandeld, het Goddelijk Ware wordt aangeduid, is duidelijk; dat met de gerechtigheid zowel het ene als het andere wordt aangeduid, dus zowel het goede als het ware en waar over de Heer wordt gehandeld, het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware, zie nr. 805; daaruit volgt, dat met vanuit gerechtigheid richten, wordt aangeduid vanuit het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware gericht houden; dat alle gericht plaatsvindt uit de Heer door het Woord, dus dat het Woord zelf eenieder richt, zie nr. 233; dat vanuit gerechtigheid strijden betekent de goeden van de bozen scheiden, is omdat de Heer tegen niemand strijdt, maar de goede van de bozen afscheidt en wanneer de goeden van de bozen zijn gescheiden, dan werpen de bozen zichzelf in de hel.

822. En Zijn ogen evenals een vlam vuurs; dat dit de Goddelijke Wijsheid van de Goddelijke Liefde van de Heer betekent, zie nr. 48, waar eendere dingen staan en gezegd worden ten aanzien van de Zoon des Mensen, onder Wie de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Woord, nr. 44.

823. En op Zijn hoofd vele diademen, betekent de Goddelijke Ware dingen van het Woord uit Hem.

Op het hoofd betekent uit de Heer; met het hoofd immers wordt de wijsheid vanuit de liefde aangeduid en vanuit het hoofd wordt de mens geregeerd door de wijsheid vanuit de liefde; gezien werden de diademen op het hoofd, omdat de Goddelijke Ware dingen van het Woord,

die worden aangeduid met de diademen, uit Hem zijn; dat de diademen de Goddelijke Ware dingen van het Woord aanduiden, zie de nrs. 231, 540; dat het hoofd, waar over de Heer wordt gehandeld, de Goddelijke Wijsheid van de Goddelijke Liefde betekent, nr. 47; wat verder het hoofd betekent, nrs. 538, 568.

De Goddelijke Ware dingen van het Woord stemmen in de geestelijke wereld overeen met diademen en vanwege de overeenstemming verschijnen zij daar en in de hemel op het hoofd van hen die het Woord heilig houden; vandaar is het, dat de diademen de Goddelijke Ware dingen van het Woord in de zin van zijn letter betekenen; de oorzaak ervan is deze, dat de zin van de letter doorschijnend is uit de geestelijke en de hemelse zin ervan, zoals een diadeem uit het licht.

824. Hebbende een Naam geschreven, die niemand kent dan Hijzelf, betekent dat niemand ziet hoedanig het Woord in zijn geestelijke en hemelse zin is, dan de Heer en aan wie Hij het onthult.

Met de naam wordt iemands hoedanigheid aangeduid, nr. 165 en elders, hier het hoedanige van het Woord of hoedanig het Woord innerlijk is, dat wil zeggen, in zijn geestelijke en hemelse zin; er wordt gezegd een Naam geschreven, omdat het Woord zowel bij de mensen op aarde, als bij de engelen in de hemel is; zie ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift’, nrs. 70 tot 75; daarmee dat niemand die kent dan Hijzelf, wordt aangeduid dat niemand het ziet dan de Heer Zelf en aan wie Hij het onthult, dat wil zeggen, hoedanig het Woord in de geestelijke zin is.

Dat niemand de geestelijke zin van het Woord ziet dan alleen de Heer en dat vandaar niemand die zin ziet dan alleen uit de Heer en dat niemand hem uit de Heer ziet dan alleen hij die in de Goddelijke Ware dingen uit Hem is, zie het werk ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift’, nr. 26.

825. En omkleed met een bekleedsel geverfd met bloed en Zijn Naam wordt genoemd het Woord Gods, betekent het Goddelijk Ware in de laatste zin of het Woord in de letter, dat geweld is aangedaan.

Met het bekleedsel wordt aangeduid het ware dat het goede bekleedt, nrs. 166, 212, 328; en wanneer over het Woord wordt gehandeld, wordt het Woord in de zin van de letter aangeduid; deze zin is immers zoals een kleed waarmee zijn geestelijke en hemelse zin omkleed is; met het bloed wordt het geweld aangeduid dat het Goddelijke van de Heer en het Woord is aangedaan, nrs. 327, 684; de oorzaak dat dit wordt aangeduid, is deze, dat met het bloed het Goddelijke Ware van de Heer in het Woord wordt aangeduid, nrs. 379, 653 en daarom wordt met bloed vergieten het Goddelijke van de Heer en het Woord geweld aandoen aangeduid; met het Woord Gods wordt hier het Woord in de zin van de letter aangeduid; daaraan immers is geweld aangedaan, maar niet aan het Woord in de geestelijke zin, omdat deze zin niet bekend was; en indien hij bekend was geweest, zou ook die geweld zijn aangedaan; en daarom is die zin niet eerder onthuld, dan nadat het Laatste Gericht is voltrokken en de Nieuwe Kerk uit de Heer moet worden ingesteld, ook wordt hij heden aan niemand onthuld, dan alleen aan degene die in de Goddelijke Ware dingen uit de Heer is; zie ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift’, nr. 26.

Dat het Goddelijke van de Heer en het Woord geweld is aangedaan, blijkt duidelijk uit het rooms-katholieke godsdienstige en uit het godsdienstige van de hervormden ten aanzien van het geloof-alleen; het rooms-katholiek godsdienstige leert dat het Menselijke van de Heer niet Goddelijk is en daarom hebben zij alle dingen van de Heer op zichzelf overgedragen en verder dat het Woord slechts alleen door hen moet worden uitgelegd en de uitlegging door hen is overal tegen het Goddelijk Ware van het Woord, zoals in de ontvouwing van het voorgaande 18de hoofdstuk is getoond; daaruit blijkt dat door dat godsdienstige het Woord geweld is aangedaan; evenzo door het godsdienstige bij de hervormden ten aanzien van het

geloof-alleen; dit maakt ook niet het menselijke van de Heer Goddelijk en het fundeert de theologie op een enkele uitspraak van Paulus die vals verstaan is en maakt daarom alle dingen als het ware van geen waarde die de Heer heeft geleerd ten aanzien van de liefde en de naastenliefde en ten aanzien van de goede werken; en deze dingen komen evenwel zo duidelijk uit, dat eenieder, als hij maar ogen heeft, die kan zien.

Evenzo is het gebeurd met het Woord door de Joden; hun godsdienstige bestond hierin, dat het Woord voor geen anderen was geschreven dan voor hen en dat dus daar geen anderen worden verstaan en dat de Messias die komen zal, hen boven allen op aarde zou verheffen, met deze dingen en met tal van andere hebben zij alle dingen van het Woord vervalst en geschonden; dit wordt bij Jesaja onder de tekst verstaan: *‘Wie is Deze, Die komt vanuit Edom, met besprenkelde klederen vanuit Bozra; waarom zijt gij roodachtig aan Uw kleet en Uw klederen zoals van een die in de wijnpers treedt; vanwaar hun overwinning is gesprengd op Mijn klederen en al Mijn bekleedsel heb Ik bezoedeld’*, (Jesaja 63:1-3); met klederen worden hier ook de Goddelijke Ware dingen van het Woord aangeduid, met Edom wordt het roodachtige aangeduid, hier het roodachtige door bloed; daaruit blijkt, dat met omkleed met een bekleedsel geverfd met bloed en Zijn Naam wordt genoemd het Woord Gods, het Goddelijk Ware in de laatste zin of het Woord in de letter wordt aangeduid en dit is geweld aangedaan.

826. En de heirlegers in de hemel volgden Hem op witte paarden, bekleed met wit en rein fijn lijnwaad, betekent de engelen in de nieuwe christelijke hemel, die omdat zij verbonden zijn met de Heer, in het innerlijk verstand van het Woord en zo in de zuivere en echte ware dingen waren.

Onder de heirlegers in de hemel worden de engelen verstaan die in de Goddelijke ware en goede dingen zijn, nr. 447; onder de hemel wordt hier de Nieuwe christelijke hemel verstaan, nrs. 612, 613, 626, 659, 661; dat die hemel wordt verstaan, is omdat deze de Nieuwe Hemel is waarover in de Openbaring wordt gehandeld; met de Heer volgen, wordt aangeduid met Hem verbonden zijn, nr. 621; met de witte paarden waarop zij verschenen, wordt het innerlijk verstand van het Woord aangeduid, nr. 820; met het wit en rein fijn lijnwaad wordt aangeduid het zuiver en echt ware door het Woord uit de Heer, nr. 814; er wordt ook van de Nieuwe Kerk gezegd, dat zij bekleed was met rein en glanzend lijnwaad, in vers 8 van dit hoofdstuk; dus hier over de nieuwe christelijke hemel, waardoor, uit de Heer, die Kerk zal zijn.

827. En vanuit Zijn mond ging een scherp slagzwaard voort; dat dit de verstrooiing van de valse dingen betekent door de leer daaruit, uit de Heer, blijkt uit wat eerder in nr. 52 is ontvouwd, waar eendere dingen staan over de Heer, Die daar de Zoon des Mensen wordt genoemd; en onder de Zoon des Mensen wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Woord, nr. 44, hier onder Hem die op het witte paard zat, evenzo de verstrooiing immers van de valse dingen door het Woord uit de Heer.

828. Opdat Hij daarmee de natiën zou slaan en Hij zal ze weiden met een ijzeren roede, betekent dat Hij allen die in het dode geloof zijn, door de ware dingen van de zin van de letter van het Woord en door redelijke dingen zal overtuigen.

Dat deze dingen worden aangeduid, staat vast uit eendere zaken eerder in nr. 544; dat met de ijzeren roede, waarmee de natiën zullen worden geslagen, de waarheden worden aangeduid vanuit de letterlijke zin van het Woord, door de redelijke dingen vanuit de natuurlijke mens bevestigd, zie daar en eveneens in de nrs. 148, 485.

Dat het geloof-alleen zonder de werken dood is, blijkt duidelijk bij, (Jakobus 2:17,20); en ook hier: *‘Zijt daders van het Woord, niet alleen hoorders, hoe bedriegt gij uzelf’*, (Brief 1:22) e.v.; evenzo zegt Paulus: *‘Niet de hoorders van de wet zullen rechtvaardig gemaakt worden van God, maar de daders van de wet zullen rechtvaardig gemaakt worden’*, (Romeinen 2:13).

829. En Hij treedt de persbak van de wijn der woede en van de toorn van God Almachtig, betekent dat de Heer alleen heeft verdragen alle boze dingen van de Kerk en alle geweld dat het Woord, dus Hemzelf, is aangedaan.

Met de wijn der woede en van de toorn van God worden aangeduid de goede en de ware dingen van de Kerk, die vanuit het Woord zijn, ontwijfd en geschonden, dus de boosheden en valsheden van de Kerk, nrs. 316, 632, 635, 758; met de persbak van die wijn treden, wordt aangeduid die dingen verdragen en ertegen strijden en ze verdoemen en zo de engelen in de hemelen en de mensen op aarde bevrijden van de bestoking vanuit die; de Heer immers is in de wereld gekomen om de hellen te onderjukkan, die toen zo waren aangegroeid dat zij de engelen begonnen te bestoken; en Hij heeft ze onderjukt door worstelingen tegen haar, dus door verzoeken; want geestelijke verzoeken zijn niet iets anders dan worstelingen tegen de hellen; en omdat elk mens in gezelschap is met geesten ten aanzien van zijn aandoeningen en het denken daaruit, de boze mens met geesten vanuit de hel en de goede mens met engelen vanuit de hemel, daarom heeft de Heer, toen Hij de hellen heeft onderjukt, niet alleen de engelen van de hemel bevrijd van de bestoking, maar ook de mensen van de aarde; dit dus is het, wat wordt aangeduid met deze woorden van Jesaja: *'Hij heeft onze ziekten op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen; en Hij werd doorstoken om onze overtredingen, verbrijzeld om onze ongerechtigheden; door zijn striemen werd ons gezondheid gegeven; Jehovah heeft de ongerechtigheid van ons allen op Hem doen neerkomen; Hij heeft de verdrukking verdragen, Hij is afgesneden vanuit het land der levenden; om de overtreding van Mijn volk, een plaag voor Hem en Hij heeft Zijn ziel tot schuldoffer gesteld'*, (Jesaja 53:4-10).

Deze dingen betreffen de Heer en Zijn verzoeken van de zijde van de hellen en tenslotte van de zijde van de Joden, door wie Hij gekruisigd werd.

De worstelingen van de Heer worden ook beschreven bij, (Jesaja 63:1-10), waaronder ook het volgende, *'Uw klederen zoals van een die in de wijnpers treedt; Ik heb de pers alleen getreden'*, waarmee wordt aangeduid, dat Hij alleen de boze en de valse dingen van de Kerk en alle geweld dat het Woord en dus Hemzelf, werd aangedaan, omdat de Heer het Woord is en het Woord en de Heer Zelf geweld is aangedaan door het rooms-katholieke godsdienstige en ook door het godsdienstige bij de hervormden ten aanzien van het geloof-alleen; de boze en de valse dingen van het godsdienstige van beide heeft de Heer verdragen, toen Hij het Laatste Gericht hield, waardoor Hij opnieuw de hellen heeft onderjukt; en indien zij niet opnieuw waren onderjukt, zo zou niet enig vlees gezaligd hebben kunnen worden, zoals Hijzelf bij, (Mattheüs 24:21,22) zegt.

830. En Hij heeft op Zijn bekleedsel en op Zijn dij de Naam geschreven: Koning der koningen en Heer der heren, betekent dat de Heer leert in het Woord, hoedanig Hij is, namelijk dat Hij is het Goddelijk Ware van de Goddelijke Wijsheid en het Goddelijk Goede van de Goddelijke Liefde, dus dat Hij de God van het heelal is.

Met het bekleedsel van de Heer wordt het Woord aangeduid ten aanzien van het Goddelijk Ware, nr. 825; met de dij van de Heer wordt het Woord aangeduid ten aanzien van het Goddelijk Goede; dat de dijen en de lenden het goede van de liefde betekenen en dat dit is vanwege de overeenstemming, zie nr. 213; daarom wordt, wanneer dij wordt gezegd van de Heer, Hijzelf ten aanzien van het Goede van de Liefde aangeduid, hier ook het Woord ten aanzien daarvan; met de Naam geschreven, wordt het hoedanige van de Heer aangeduid, nr. 824; onder Koning der koningen wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Ware van de Goddelijke Wijsheid en onder de Heer der heren wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Goede van de Goddelijke Liefde; iets eenders wordt aangeduid met het koningschap en met de heerschappij van de Heer, waar beide worden gezegd, nr. 664.

Omdat gezegd wordt Koning der koningen en Heer der heren en daaronder de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Goddelijk Ware en ten aanzien van het Goddelijk Goede, wordt daarom ook gezegd ‘de Naam geschreven op het bekleedsel en op de dij’ en met de naam geschreven op het bekleedsel wordt aangeduid het Woord ten aanzien van het Goddelijk Ware en met de Naam geschreven op de dij wordt aangeduid het Woord ten aanzien van het Goddelijk Goede; het ene en het andere is in het Woord het Goddelijk Ware van het Woord in de geestelijke zin ervan; en deze zin is voor de engelen in de middelste of tweede hemel, die in het inzicht zijn vanuit de Goddelijke Ware dingen; en het Goddelijk Goede van het Woord is in de hemelse zin, en die is voor de engelen van de hoogste of derde hemel, die in de wijsheid zijn vanuit de Goddelijke Goede dingen; maar deze zin is ten zeerste verborgen en alleen te doorvatten voor degenen die in de liefde tot de Heer uit de Heer zijn.

Dat het de Heer is, wordt openlijk eerder in de Openbaring gezegd: *‘Die zullen met het Lam strijden; het Lam zal hen overwinnen, omdat Het is de Heer der heren en de Koning der koningen’*, (Openbaring 17:14).

Dat de dij het goede van de liefde betekent en wanneer over de Heer wordt gehandeld, het Goddelijk Goede van de Goddelijke Liefde, staat uit het Woord hieruit vast: *‘Gerechtigheid zal de gordel van Zijn lenden zijn en de waarheid de gordel van Zijn dijen’*, (Jesaja 11:5). *‘Op het hoofd van de cherubim was de gedaante van een Mens op de troon, van de gedaante van Zijn lenden en opwaarts en van de gedaante van Zijn lenden en neerwaarts, was de gedaante van vuur en glans rondom’*, (Ezechiël 1:26-28); onder de Mens op de troon wordt de Heer verstaan, met de gedaante van vuur van de lenden opwaarts en neerwaarts wordt Zijn Goddelijke Liefde aangeduid en met de glans rondom wordt de Goddelijke Wijsheid daaruit aangeduid.

‘De man – die door Daniël werd gezien - wiens lenden waren gegord met het goud van Ufaz’, (Daniël 10:5) was een engel in wie de Heer was; met het goud van Ufaz wordt het goede van de liefde aangeduid.

Iets eenders wordt met de dij aangeduid in, (Jesaja 5:27; Psalm 45:4) en elders.

Over de overeenstemming van de dijen of de lenden met de echtelijke liefde, die de fundamentele liefde van alle liefden is, zie ‘Hemelse Verborgenheden’, nrs. 5050 tot 5062.

831. En ik zag een engel staande in de Zon en hij riep met een grote stem, zeggende tot al de vogelen vliegende in het midden van de hemel: Komt, en vergadert u tot het Avondmaal van de grote God, betekent de Heer vanuit de Goddelijke Liefde en vandaar vanuit de Goddelijke IJver, roepend en samenroepend allen die in de geestelijke aandoening van het ware zijn en over de hemel denken, tot de Nieuwe Kerk en tot de verbinding met Zich en dus tot het eeuwige leven.

Onder de engel staande in de Zon, wordt de Heer in de Goddelijke Liefde verstaan; onder de engel wordt de Heer verstaan en onder de Zon Zijn Goddelijke Liefde; met roepen met een grote stem, wordt aangeduid vanuit de Goddelijke IJver, want de stem of de invloeiing uit de Heer vanuit de Goddelijke Liefde is vanuit de Goddelijke IJver, want de ijver is van de liefde; met de vogelen vliegend in het midden van de hemel, worden aangeduid allen die in de geestelijke aandoening van het ware zijn en vandaar denken over de hemel; met komen en vergaderd worden tot het Avondmaal van de grote God, wordt aangeduid het roepen en het samenroepen tot de Nieuwe Kerk en tot de verbinding met de Heer; en omdat vanuit de verbinding met de Heer het eeuwige leven is, wordt daarom ook dit aangeduid; met roepen: Komt, wordt het roepen aangeduid en met vergadert u, wordt het samenroepen aangeduid.

Dat onder de engel in het Woord de Heer wordt verstaan, zie de nrs. 5, 170, 258, 344, 465, 649, 657, 718; hier des te meer, omdat hij gezien werd staande in de Zon en geen engel verschijnt in de Zon; de Heer immers is de Zon van de geestelijke wereld en daarom is alleen de Heer daar; dat met de Zon, waar over de Heer wordt gehandeld, de Goddelijke Liefde wordt aangeduid, zie de nrs. 53, 414; dat met roepen met een grote stem, wanneer over de

Heer in de Goddelijke Liefde wordt gehandeld, wordt aangeduid spreken of invloeiën vanuit de Goddelijke IJver, is duidelijk, omdat de Goddelijke IJver van de Goddelijke Liefde is, hier voor de zaliging van de mensen; dat met de vogelen zulke dingen worden aangeduid als van het verstand en het denken daaruit zijn, zie nr. 757; hier degenen die in de geestelijke aandoening van het ware zijn en over de hemel denken, aangezien het gezegd wordt van vogelen vliegend in het midden van de hemel en met vliegen in het midden van de hemel, wordt aangeduid: doorschouwen, opletten en denken, nrs. 245, 415; dat met het Avondmaal van de grote God de Nieuwe Kerk wordt aangeduid en zo de verbinding met de Heer, zie nr. 816, waar hun Avondmaal wordt genoemd ‘het Avondmaal van de bruiloft van het Lam’.

832. Opdat gij eet de vlezē der koningen en de vlezē der oversten over duizend en de vlezē der sterken en de vlezē der paarden en van degenen die daarop zitten en de vlezē van alle vrijen en knechten en kleinen en groten, betekent de toe-eigening van de goede dingen uit de Heer door de ware dingen van het Woord en van de leer daaruit, in elke zin, elke graad en elk geslacht.

Eerder in nr. 831, is gehandeld over de verbinding met de Heer door het Woord, hier wordt gehandeld over de toe-eigening van de goede dingen uit Hem door de ware dingen van het Woord; met eten wordt het toe-eigenen aangeduid, nr. 89; met de vlezē die zij zouden eten, worden de goede dingen van het Woord en vandaar van de Kerk aangeduid; en met de koningen, de oversten over duizend, de sterken, de paarden, degenen die daarop zitten, de vrijen en de knechten, de kleinen en de groten, worden de ware dingen aangeduid in elke zin, elke graad en elk geslacht; met de koningen worden degenen aangeduid die in de ware dingen van de Kerk vanuit het Woord zijn en abstract genomen de ware dingen van de Kerk vanuit het Woord, nrs. 20, 483; met de oversten over duizend worden aangeduid degenen die in de erkenningen van het goede en het ware zijn en abstract genomen die erkenningen, nr. 337; met de sterken worden aangeduid degenen die in de geleerdheid zijn omtrent de leer vanuit het Woord en abstract genomen de geleerd daaruit, nr. 337; met de paarden wordt het verstand van het Woord aangeduid en met hen die op de paarden zitten, worden aangeduid degenen die in de wijsheid vanuit het verstand van het Woord zijn en abstract genomen de wijsheid daaruit, nrs. 298, 820; met de vrijen en de knechten worden aangeduid degenen die vanuit zich weten en zij die vanuit anderen weten, nrs. 337, 604; met de kleinen en de groten worden aangeduid degenen die in een kleinere of grotere graad zijn, nrs. 527, 810; hieruit blijkt dat daarmee ‘dat zij hun vlezē zouden eten’, wordt aangeduid de toe-eigening van de goede dingen uit de Heer door de ware dingen van het Woord en van de leer daaruit in elke zin, elke graad en elk geslacht.

Men moet weten, dat geen enkel mens enig geestelijk goede uit de Heer heeft, dan door de ware dingen vanuit het Woord; de ware dingen van het Woord immers zijn in het licht van de hemel en de goede dingen zijn in de warmte van dat licht; en daarom indien het verstand niet is in het licht van de hemel door het Woord, kan de wil niet komen in de warmte van de hemel; de liefde en de naastenliefde kunnen niet worden geformeerd dan door de ware dingen vanuit het Woord; de mens kan niet hervormd worden dan door de ware dingen daaruit; de Kerk zelf wordt bij de mens geformeerd door die dingen, maar niet door die ware dingen in het verstand alleen, maar door het leven daarnaar; zo treden de ware dingen in de wil binnen en worden dan goede dingen; zo wordt het aangezicht van het ware verkeerd in het aangezicht van het goede; wat immers van de wil is en dus zo van de liefde is, dit wordt het goede genoemd en al wat van de wil of de liefde is, dat is ook van het leven van de mens.

Hieruit kan men zien dat de toe-eigening van het goede door de ware dingen in elke zin, elke graad en elk geslacht, door het Woord uit de Heer, hier onder het eten van de vlezē van hen die worden vermeld, wordt verstaan.

Wie kan niet zien, dat onder de vlezē hier niet vlezē worden verstaan; wie kan zo waanzinnig zijn om te geloven dat de Heer allen roept en samenroept tot een groot

Avondmaal om hun de vlezen van koningen, van oversten over duizend, sterken, paarden, van hen die daarop zitten, van vrijen en knechten, van kleinen en groten te eten te geven? Wie kan niet zien dat in deze dingen een geestelijke zin is en dat zonder die zin niemand weet wat deze dingen betekenen?

Wie kan het volhouden te loochenen dat het Woord in zijn schoot geestelijk is; zou het niet meer dan stoffelijk zijn, indien die dingen volgens de zin van de letter en niet volgens de geestelijke zin werden verstaan?

Eendere teksten zijn de volgende bij Ezechiël: *‘Zo zei de Heer Jehovah: Zeg tot de vogel van alle vleugel en tot alle beest des velds: Vergadert u en komt; vergadert u van de omtrek op Mijn groot slachtoffer, op de bergen Israëls, opdat gij vlees eet en bloed drinkt, het vlees der sterken zult gij eten en het bloed van de vorsten der aarde zult gij drinken; gij zult het vette eten tot verzadigdheid en bloed drinken tot aan dronkenschap toe, van Mijn slachtoffer dat Ik voor u slachtoffer; gij zult verzadigd worden op Mijn tafel met paard en wagen en alle man des krijgs; zo zal Ik Mijn heerlijkheid geven onder de natiën’*, (Ezechiël 39:17-21); met het vlees wordt hier eender het goede van de Kerk uit de Heer door het Woord aangeduid en met het bloed het ware van de Kerk; wie ziet niet, dat er niet bloed gegeven zou worden om te drinken tot aan dronkenschap toe en dat zij niet op tafel van de Heer Jehovih verzadigd zouden worden met paard, wagen, de sterke en alle man des krijgs?

Waar dus met het vlees het goede van de Kerk wordt aangeduid en met het bloed het ware van de Kerk, zo blijkt het duidelijk dat met het Vlees en het Bloed van de Heer in het Gewijde Avondmaal, het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware uit de Heer wordt aangeduid, iets eenders als wat met het Brood en de Wijn wordt aangeduid, waarover (Johannes 6:51-58). Het vlees betekent het goede ook in vele andere plaatsen in het Woord, zoals hier: *‘Ik zal het hart van steen uit hun vlees wegnemen en zal hem een hart van vlees geven’*, (Ezechiël 11:10; 36:26).

‘Mijn vlees verlangt naar U in een land der droogte’, (Psalm 63:2).

‘Mijn hart en mijn vlees jubelen jegens de levende God’, (Psalm 84:3).

‘Mijn vlees zal in vertrouwen wonen’, (Psalm 6:9).

‘Wanneer gij een naakte gezien en hem gedekt zult hebben en gij u van uw vlees niet verborgen zult hebben’, (Jesaja 58:7).

833. En ik zag het beest en de koningen der aarde en hun heirlegers vergaderd om oorlog te voeren met Hem Die op het paard zat en met Zijn heirleger, betekent dat alle innerlijk bozen die het geloof-alleen hebben beleden, met de voorgangers en hun aanhangers, de Goddelijke Waarheden van de Heer in Zijn Woord zullen bestrijden en degenen zullen bestoken die uit de Nieuwe Kerk van de Heer zullen zijn.

Dat met het beest degenen worden aangeduid die in dat godsdienstige ten aanzien van het geloof-alleen zijn, zie de nrs. 567, 576, 577, 594, 598, 601; dat het slechts diegenen zijn die innerlijk boos zijn en dat godsdienstige hebben beleden, zal men hierna zien; met de koningen der aarde worden degenen aangeduid die meer dan de overigen in de valsheden van dat godsdienstige zijn, dus de voorgangers; met de koningen der aarde immers worden degenen aangeduid die in de ware dingen van de Kerk vanuit het Woord zijn en in de tegengestelde zin zij die in valsheden zijn, nrs. 20, 483, 704, 720, 737, 740, hier zij die in de valse dingen zijn; met hun heirlegers worden aangeduid allen onder hen, die eveneens in de valse dingen zijn, nr. 447; met oorlog voeren wordt bestrijden aangeduid, aangezien met de oorlog in het Woord een geestelijke oorlog wordt aangeduid, namelijk die van het valse tegen het ware en die van het ware tegen het valse, nrs. 500, 586, 707; onder Hem Die op het paard zat, wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Woord, nrs 820, 821; en omdat zij niet kunnen strijden tegen de Heer Zelf, maar wel tegen de Goddelijke ware dingen van Hemzelf, die in het Woord zijn en dus zo eveneens tegen de Heer strijden, omdat de Heer het Woord is, wordt daarom dit onder oorlog voeren met Hem Die op het paard zat, verstaan; dat met het heirleger degenen worden

aangeduid die in de Goddelijke ware dingen zijn, dus zij die uit de Nieuwe Hemel en uit de Nieuwe Kerk van de Heer zijn, omdat bij hen de Goddelijke Ware dingen zijn, zie nr. 826.

834. En het beest werd gegrepen en tevens de pseudoprofeet die de tekenen ervoor gedaan had, waardoor hij verleid had die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die het beeld ervan aanbaden, betekent al degenen die het geloof-alleen hebben beleden en innerlijk boos waren, zowel de leken en het gewone volk als de geestelijken en de geleerden, die door redeneringen en betuigingen dat het geloof-alleen het enige middel van het heil is, de anderen ertoe hebben gebracht om dat geloof op te nemen en om daarnaar te leven.

Onder het beest wordt hier het beest vanuit de zee verstaan, waarover in de (Openbaring 13:1-10); en onder de pseudoprofeet wordt het beest vanuit de aarde verstaan, waarover in hetzelfde hoofdstuk, (Openbaring 13:11-18); dat onder het beest vanuit de zee worden verstaan de leken en het gewone volk, die in het godsdienstige van het geloof-alleen zijn en dat onder het beest vanuit de aarde worden verstaan de geestelijken en de geleerden, die in dat godsdienstige zijn, kan men zien uit de ontvouwingen van dat hoofdstuk; en dat de pseudoprofeet hier het beest vanuit de aarde is, (Openbaring 13:11-18) wordt gehandeld, blijkt duidelijk, omdat hier van de pseudoprofeet wordt gezegd, dat hij het is die de tekenen vóór het andere beest deed, waardoor hij verleid had degenen die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die het beeld ervan aanbaden; want eendere dingen worden gezegd van het beest vanuit de aarde, in de Openbaring, namelijk: *‘Dat het grote tekenen deed voor het beest vanuit de zee en degenen verleidde die op de aarde wonen, opdat zij zijn beeld aanbaden en zijn merkteken ontvingen op de rechterhand en op het voorhoofd’*, (Openbaring 13:12-17); waaruit blijkt, dat met de pseudoprofeet hier de geestelijken en de geleerden worden aangeduid die zich in het godsdienstige ten aanzien van het geloof-alleen hebben bevestigd en de leken en het gewone volk hebben verleid; zij worden de pseudoprofeet genoemd, omdat met die profeet degenen worden aangeduid die de valse dingen leren en prediken, door de ware dingen van het Woord te verdraaien, nrs. 8, 701; dat met zijn tekenen voor het beest worden aangeduid de redeneringen en de betuigingen dat het geloof-alleen het enige middel van het heil is, zie de nrs. 598, 599, 704; met het merkteken van het beest ontvangen en zijn beeld aanbidden, wordt aangeduid dat geloof erkennen en opnemen, nrs. 634, 637, 679.

835. Deze twee zijn levend gezonden in de poel des vuurs brandend met zwavel, betekent dat zij allen, zoals zij waren, in de hel werden geworpen, waar de liefden van het valse zijn en eveneens de begeerten van het boze.

Met levend wordt aangeduid zoals zij waren; met deze twee, namelijk het beest en de pseudoprofeet, worden al degenen aangeduid die het geloof-alleen hebben beleden en innerlijk boos zijn, zowel de leken als de geestelijken, evenals eerder in nr. 834; met de poel des vuurs brandend met zwavel, wordt de hel aangeduid, waar degenen zijn die in de liefde van dat valse zijn en tegelijk in de begeerten van het boze; met de poel worden aangeduid de valse dingen in overvloed, waarover hierna; met het vuur wordt de liefde aangeduid, hier de liefde van hun valse; dat het vuur de liefde in de ene en de andere zin, de goede en de slechte, betekent, nrs. 468, 494, 599; hier de liefde van het valse, omdat gezegd wordt poel des vuurs; met de zwavel wordt de begeerte van het boze en van het valse daaruit aangeduid, nr. 452. Iets eenders wordt van de draak en van die twee gezegd in het volgende hoofdstuk, met deze woorden: *‘De duivel [de draak], die hen verleidde, werd geworpen in de poel des vuurs en der zwavel, alwaar het beest en de pseudoprofeet zijn; en zij zullen gepijnigd worden dagen en nachten tot in de eeuwen der eeuwen’*, (Openbaring 20:10).

Men moet weten, dat de hel waar zulke geesten zijn, uit de verte verschijnt zoals een vurige poel met een groene vlam zoals van zwavel; maar zij die daarin zijn, zien dit niet; zij zijn daar in hun tuchthuizen opgesloten, waar zij met elkaar heftig twisten; soms verschijnen er messen

in hun handen waarmee zij dreigen als men niet wijkt; het is hun liefde van het valse, tezamen met de begeerten van het boze, die de schijn van zo'n poel maakt; die schijn is vanwege de overeenstemming.

Dat met de poel wordt aangeduid waar het ware is in overvloed en vandaar in de tegengestelde zin waar het valse is in overvloed, kan uit het Woord vaststaan; waar het ware is in overvloed, uit deze plaatsen: *'Vanuit de woestijn zullen wateren uitbarsten en rivieren in de vlakke van de woestijn; en de dorre plaats zal tot een poel zijn'*, (Jesaja 35:5,7).

'Ik zal de woestijn stellen tot een poel der wateren en het droge land tot springbronnen der wateren', (Jesaja 41:18; Psalm 107:33,35).

'Ik zal de rivieren tot eilanden stellen en de poelen uitdrogen', (Jesaja 42:15).

'De God Jakobs, Die de rots verkeerde in een poel der wateren en de keisteen in een bron der wateren', (Psalm 114:7,8).

'Allen die loon maken vanuit de poelen der ziel', (Jesaja 19:10).

In de tegenovergestelde zin uit deze plaatsen: *'Ik zal de naam en het overschot van Babel uitroeien en Ik zal haar stellen tot een erve der eenden en tot poelen der wateren'*, (Jesaja 14:22,23).

'De dood en de hel werden uitgeworpen in de poel des vuurs', (Openbaring 20:14).

'Zo iemand niet gevonden werd geschreven in het Boek des Levens, die werd uitgeworpen in de poel des vuurs', (Openbaring 20:15).

'Hun deel is in de poel des vuurs, die brandt van zwavel; wat is de tweede dood', (Openbaring 21:8).

836. En de overigen werden gedood met het slagzwaard van Degene Die op het paard zat, dat uit Zijn mond voortging, betekent dat al degenen uit allerlei ketterij onder de hervormden, die niet hebben geleefd volgens de geboden van de Heer in het Woord, die zij kenden, en die vanuit het Woord gericht zijn, vergaan.

Onder de overigen worden al degenen verstaan uit allerlei ketterij onder de hervormden, die niet hebben geleefd volgens de geboden van de Heer in het Woord, die zij kenden, namelijk de geboden van de Decaloog, dus zij die de boze dingen niet als zonden schuwen; want degenen die deze dingen niet als zonden schuwen, zijn in boze dingen van elk geslacht; zij zetelen immers in hen vanaf hun geboorte en vandaar vanaf de kindertijd tot aan het einde van het leven en zij groeien dan dus ook aan, indien zij niet door daadwerkelijke boetedoening worden verwijderd; van dezen wordt gezegd dat zij gedood werden door het slagzwaard van Hem die op het paard zat; met gedood worden wordt hier, zoals vaak eerder, geestelijk gedood worden aangeduid, namelijk vergaan ten aanzien van de ziel; met het slagzwaard van Hem die op het paard zat, dat voortging vanuit Zijn mond, worden aangeduid de ware dingen van het Woord strijdend tegen de valse dingen van het boze; met het zwaard immers, de degen en het slagzwaard wordt aangeduid het ware strijdend tegen het valse en het valse strijdend tegen het ware, nr. 52; maar het zwaard is op de dij, vandaar is het de strijd vanuit de liefde; de degen is in de hand, vandaar is het de strijd vanuit de macht; en het slagzwaard is van de mond, vandaar is het de strijd vanuit de leer; en vandaar is het slagzwaard, voortgaand uit de mond van de Heer, de strijd tegen de valse dingen vanuit het Woord, nrs. 108, 117, 827; het Woord immers gaat voort vanuit de mond van de Heer.

Dat hier gehandeld wordt over de strijd met de hervormden en niet met de Babyloniërs, is omdat de hervormden het Woord lezen en de ware dingen daar als Goddelijke Ware dingen erkennen; anders dan de Babyloniërs, dezen erkennen weliswaar het Woord, maar lezen het echter niet en eenieder beschouwt de uitspraken van de paus op de eerste plaats en verreweg als gelijkwaardig; en daarom kan er met hen niet enige strijd vanuit het Woord zijn; zij stellen zich er ook boven en er niet onder; niettemin worden ook dezen gericht vanuit het Woord en vanuit de uitspraken van de paus voor zoveel als deze met het Woord samenstemmen.

837. En al de vogels werden verzadigd van hun vlezen, betekent dat de helse genieën vanuit hun begeerten van het boze, die hun eigen dingen zijn, als het ware gevoed worden. Met de vogels worden de valse dingen aangeduid die vanuit de hel zijn en omdat in die valse dingen de helse genieën zijn, die samen met de mensen zijn in die valse dingen van hen die van hun liefde zijn, worden daarom dezen met vogels hier aangeduid; ook wordt de mens die in die valse dingen is na de dood zo'n genius; dat met onnuttige en schadelijke vogels, vooral de onreine en roofzuchtige, die zich met lijken voeden, worden aangeduid de valsheden die van de liefde zijn, zie nr. 757; met de vlezen worden hier de boze dingen van de begeerten aangeduid, die de eigen dingen van de mens zijn, nr. 748; met daarmee verzadigd worden, wordt aangeduid als het ware daarmee gevoed worden en die met verlustiging naar zich toehalen, want de helse genieën die in eendere begeerten van het boze zijn, halen ze gretig naar zich toe en vullen de neusgaten en vandaar het leven met de begeerten, uitgewasemd van de gedachten en de ademhalingen van hen; en daarom brengen zij het leven samen door en wonen zij samen.

838. Eenieder wachtte zich dus voor dat ketterse dat de mens wordt gerechtvaardigd door het geloof zonder de werken der wet, want wie daarin is en niet ten volle daarvan terugtreedt voordat het einde van het leven nabij is, wordt na de dood vergezelschap met de helse genieën; zij immers zijn de 'bokken', van wie de Heer zegt: *'Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur dat de duivel en zijn engelen is bereid'*, (Mattheüs 25:41,42); van de bokken immers zegt de Heer niet dat zij boze dingen hebben gedaan, maar dat zij niet de goede dingen hebben gedaan en dat zij niet de goede dingen hebben gedaan, is omdat zij bij zichzelf zeggen: ik kan het goede niet doen uit mijzelf; de wet verdoemt mij niet; het bloed van Christus reinigt mij en bevrijdt mij; het lijden aan het kruis heeft de schuld van de zonde weggenomen; de verdienste van Christus wordt mij toegerekend door het geloof; ik ben verzoend met de Vader, in de genade, ik word zoals een zoon aangemerkt en Hij rekent onze zonden zoals zwakheden aan, die Hij terstond ter wille van Zijn Zoon vergeeft; zo rechtvaardigt Hij door het geloof-alleen en als dit niet het enige middel van het heil was, zou geen sterveling gezaligd kunnen worden; ter wille van welk ander doel zou de Zoon Gods aan het kruis geleden en de wet vervuld hebben, dan om de verdoemenis van onze overtredingen weg te nemen?

Deze en eendere dingen meer zeggen zij bij zichzelf en zo doen zij de goede dingen, die de goede dingen niet zijn, niet, want vanuit hun geloof-alleen, dat niets anders is dan een geloof van erkennenissen, in zich een historisch geloof, dus alleen wetenschap, gaat niet enig goede voort; het is immers een dood geloof, waarin niet het leven of de ziel komt, tenzij de mens rechtstreeks tot de Heer gaat en de boze dingen als zonden schuwt zoals uit zich; dan zijn de goede dingen die de mens zoals uit zich doet, uit de Heer, dus in zich goed; over welke zaak het volgende bij Jesaja: *'Wee de zondige natie, zwaar van ongerechtigheid, het zaad der bozen, de verdorven zonen; wanneer gijlieden uw handen uitbreidt, verberg Ik Mijn ogen van u; ook indien gij het gebed zult vermenigvuldigd hebben, hoor Ik niet; wast u, reinigt u, doet de boosheid van uw werken van vóór Mijn ogen weg; houdt op het boze te doen, leert het goede te doen; dan, al waren uw zonden zoals scharlaken, zij zullen wit worden zoals de sneeuw; al waren zij rood zoals purper, zij zullen zijn zoals wol'*, (Jesaja 1:4,15-18).

En bij Jeremia: *'Sta in de poort van het huis van Jehovah en roep aldaar dit woord uit: Vertrouwt niet op woorden der leugen, door te zeggen: De tempel van Jehovah, de tempel van Jehovah, de tempel van Jehovah, zijn die; zult gij door te stelen, te doden, te echtbreken en door te zweren door leugen, daarna komen en staan voor Mij in dit huis, op hetwelk Mijn Naam genoemd wordt en zeggen: Wij zijn verlost, terwijl gij die gruwelen doet? Is dit huis een spelonk der rovers geworden; ook Ik, zie, Ik heb gezien, gezegde van Jehovah'*, (Jeremia 7:2-4,9-11).

* * * * *

839. Ik zag voor mij uit in de wereld der geesten en ik zag een leger op rossige en zwarte paarden; zij die daarop zaten, verschenen zoals apen, met het aangezicht en de borst gekeerd naar de lenden en de staarten van de paarden en met het achterhoofd en de rug gekeerd naar hun nekken en hoofden en de teugels hingen om de halzen van de ruiters; en zij riepen: Laten wij strijden tegen de ruiters op de witte paarden; en zij bewogen met hun beide handen de teugels; zo trokken zij de paarden uit de strijd terug en wel aanhoudend.

Toen lieten zich vanuit de hemel twee engelen neer en zij naderden mij en zeiden: Wat ziet gij?

En ik vertelde dat ik zo'n zotte ruitery zag en ik vroeg wat dit was en wie zij waren.

De engelen antwoordden: Zij zijn vanuit de plaats die wordt genoemd Armageddon (Openbaring 16:16), waarin zij tot ettelijke duizenden vergaderd waren om tegen degenen te strijden die zijn vanuit de Nieuwe Kerk van de Heer, die het Nieuwe Jeruzalem wordt genoemd; in die plaats spraken zij over de Kerk en de godsdienst, evenwel was bij hen niet iets van een Kerk, omdat er niet enig geestelijk ware was, noch iets van godsdienst, omdat er niet enig geestelijk goede was; zij spraken daar met mond en lippen over de godsdienst en over de Kerk, maar de oorzaak hiervan was, dat zij door die zouden kunnen heersen; zij hebben in hun jeugd geleerd om het geloof-alleen, de Drievuldigheid van God en de tweevuldigheid van Christus te bevestigen; maar wanneer zij tot de hogere ambten in de Kerk waren opgeklommen, onthielden zij die dingen enige tijd lang; maar omdat zij dan aanvingen niet meer over God en over de hemel te denken, maar over zich en over de wereld, dus niet over de eeuwige gezegendheid en gelukzaligheid, maar over de tijdelijke voorrang en de tijdelijke welvaart, wierpen zij de in hun jeugd tot zich getrokken leerstellingen uit de innerlijke dingen van het redelijk gemoed - welke dingen gemeenschap hebben met de hemel en vandaar in het licht van de hemel zijn - in de uiterlijke dingen van het redelijk gemoed, welke dingen gemeenschap hebben met de wereld en vandaar alleen in het licht van de wereld zijn en tenslotte stootten zij ze neer in het zinlijk natuurlijke; daarom zijn de leerstellingen van de Kerk bij hen alleen van de mond geworden en niet langer van het denken vanuit de rede en nog minder van de aandoening vanuit de liefde en omdat zij zich zodanig hebben gemaakt, laten zij niet enig echt ware toe dat van de Kerk is, noch enig echt goede dat van de godsdienst is; vergelijkenderwijs zijn de innerlijke dingen van hun gemoed geworden zoals kolven die zijn opgevuld met een mengsel van ijzervijlsel en zwavelpoeder, waarin, indien er water bij wordt gedaan, eerst een aangloeien ontstaat en daarna een vlam, met als gevolg dat die kolven barsten; evenzo gaat het met hen, wanneer zij iets horen van het levende water dat het echte ware van het Woord is en dit door de oren binnenkomt, dan ontsteken zij heftig en ontvlammen en zij verwerpen het als een zodanig iets dat hun hoofden zou doen barsten.

Dezen zijn het die u als apen verschenen, met hun lichamen achterstevoren rijdend op rossige en zwarte paarden, met de teugels rondom de halzen, aangezien zij die het ware en het goede van de Kerk vanuit het Woord niet liefhebben, niet de voorste delen van enig paard willen beschouwen, maar de achterdelen ervan; het paard immers betekent het verstand van het Woord, het rossige paard het verstand van het Woord te gronde gericht ten aanzien van het goede en het zwarte paard het verstand van het Woord te gronde gericht ten aanzien van het ware; dat zij 'ten strijde' riepen tegen hen die op de witte paarden zaten, is omdat het witte paard betekent het verstand van het Woord ten aanzien van het ware en het goede; dat men hen zag de paarden met de hals terugtrekken, was omdat zij de gevechten vreesden en dat zo het ware van het Woord tot velen zou komen en zo tot het licht; dit is de uitleg.

De engelen zeiden verder: Wij zijn uit het gezelschap van de hemel dat Michael wordt genoemd en het werd ons uit de Heer bevolen om neer te dalen tot de plaats die heet Armageddon, waarvandaan de ruitery uitbrak die door u werd gezien.

Met Armageddon wordt bij ons in de hemel aangeduid: de staat en de bedoeling van te strijden vanuit vervalste ware dingen, opkomend vanuit de liefde van de oppermacht en de

voorrang; en omdat wij bij u het verlangen hebben doorvat om ten aanzien van de strijd daar kennis van te nemen, zullen wij het een en ander vertellen.

Na te zijn neergedaald vanuit de hemel zijn wij tot die plaats genaderd die Armageddon heet en daar zagen wij er tot ettelijke duizenden vergaderd; wij traden echter die groep niet binnen, maar er waren aan de zuidelijke zijde van die plaats twee huizen, waar knapen met hun meesters waren; daar gingen wij binnen en dezen ontvingen ons welwillend; wij schiepen genoeg in hun gezelschap te zijn; zij waren allen bekoorlijk van aangezicht vanwege het leven in hun ogen en vanwege de ijver in hun spreken; het leven in de ogen hadden zij vanuit de doorvatting van het ware en de ijver in het spreken vanuit de aandoening van het ware; en daarom ook waren aan hen vanuit de hemel hoeden gegeven, waarvan de randen waren versierd met tressen van gouddraad waar doorheen parels waren geweven en eveneens waren aan hen klederen gegeven in een kleurschakering van wit en hemelsblauw; wij vroegen hun of zij naar de plaats die nabij lag hadden geschouwd, die Armageddon wordt genoemd; zij zeiden dat zij het hadden gedaan door een venster dat onder het dak van het huis was; en dat zij daar een vergadering hadden gezien, maar onder verschillende gedaanten, nu eens als hoog opgeschoten mensen en dan weer niet als mensen, maar als standbeelden en gebeeldhouwde afgoden en rondom hen een menigte op gebogen knieën; dezen verschenen ons ook onder verschillende vormen, nu eens zoals mensen, dan weer zoals luipaarden en dan weer zoals bokken met neerwaarts vooruitgestoken horens waarmee zij de grond omwoelden; wij verklaarden die gedaanteverwisselingen, wie zij uitbeeldden en wat zij aanduidden. Maar ter zake: toen die vergaderden hoorden dat wij in die huizen waren binnengegaan, zeiden zij tot elkaar: Wat moet zij bij die knapen? Laten wij enigen uit onze groep zenden om hen uit te werpen.

Zij zonden er ook enigen en toen zij gekomen waren, zeiden zij tot ons: Waarom bent u die huizen binnengegaan; vanwaar bent u; wij bevelen u krachtens onze oppermacht om heen te gaan.

Maar wij antwoordden: U kunt dat niet krachtens oppermacht bevelen; u bent weliswaar in uw eigen ogen zoals Enakim en zij die hier zijn in uw ogen zoals dwergen, maar toch heeft u hier niets van macht en recht, tenzij misschien door sluwe streken uit uw drie herbergen hier, die echter niets zullen vermogen; en boodschapt het daarom aan de uwen, dat wij vanuit de hemel hierheen gezonden zijn om onderzoek te doen of bij u al dan niet godsdienst is; en indien niet, dan zult u van deze plaats uitgeworpen worden; en legt hun daarom dit punt voor, waarin het wezenlijke zelf van de Kerk en vandaar van de godsdienst gelegen is: Hoe verstaan zij deze woorden in het gebed van de Heer, Onze Vader Die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligt, Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.

Nadat zij dit hadden gehoord, zeiden zij eerst: Wat is dit? En daarna zeiden zij dat zij het zouden voorleggen. En zij gingen heen en zeiden het tot de hunnen en deze antwoordden: Wat en hoedanige opgave is dit?

Maar zij verstonden de verborgenheid, namelijk dat zij wilden weten of die dingen de weg van ons geloof tot God de Vader bevestigden; en daarom zeiden zij: De woorden zijn duidelijk, dat men tot God de Vader moet bidden en omdat Christus onze Heiland is, dat men moet bidden tot God de Vader ter wille van de Zoon.

En terstond daarop besloten zij in hun verontwaardiging om naar ons toe te gaan en ons mondeling de verklaring af te leggen en erbij te zeggen, dat zij ons aan de oren zouden trekken.

Zij gingen ook die plaats uit en gingen een bos binnen nabij die beide huizen waarin de knapen met hun meesters waren; in dat bos lag een opgehoogd terrein zoals van een strijdperk.

Zij hielden elkaar bij de hand en traden dat perk binnen waar wij waren en op hen wachtten. Er waren daar hoopjes aarde zoals heuveltjes, waarop zij gingen zitten, want zij zeiden tegen elkaar: Laten wij voor hen niet gaan staan, maar zitten.

Toen zei een van hen die zich als een engel des lichts kon voordoen en wie het door de overigen was opgelegd om met ons te spreken: U heeft ons voorgesteld om ons gemoed te openen ten aanzien van de eerste woorden in het gebed van de Heer, hoe wij die verstaan. Zo zeg ik u dan, dat wij die als volgt verstaan, dat men tot God de Vader moet bidden en dat men, omdat Christus onze Heiland is, en wij door Zijn verdienste gezaligd worden, tot God de Vader moeten bidden vanuit het geloof in de verdienste van Hem.

Maar toen zeiden wij tot hen: Wij zijn uit het gezelschap van de hemel dat Michaël wordt genoemd en wij zijn gezonden om onderzoek te doen en na te gaan of u, nu u in die plaats vergaderd bent, al of niet enige godsdienst hebt en dit kunnen wij niet anders leren kennen dan door te ondervragen over God; de idee van God immers treedt het al van de godsdienst binnen en daardoor vindt de verbinding plaats en door de verbinding de zaliging; wij in de hemel lezen dagelijks het gebed, zoals de mensen op aarde en dan denken wij niet over God de Vader, omdat Hij onzichtbaar is, maar over Hemzelf in Zijn Goddelijk Menselijke, omdat Hij in Dit zichtbaar is; en Hij wordt in Dit door u Christus genoemd, maar door ons de Heer; en zo is voor ons de Heer de Vader in de hemel; de Heer heeft het ook geleerd, dat Hij en de Vader één zijn; dat de Vader in Hem en Hij in de Vader is; en dat wie Hem ziet de Vader ziet; en verder, dat niemand tot de Vader komt dan door Hem; en eveneens dat het de wil van de Vader is, dat men in de Zoon gelooft en dat wie niet in de Zoon gelooft, het leven niet ziet, ja zelfs dat de toorn Gods op hem blijft; waaruit blijkt dat men tot de Vader gaat door Hem en in Hem; en omdat dit zo is, heeft Hij ook geleerd, dat Hem alle mogendheid is gegeven in de hemel en ook op aarde; in dat gebed wordt gezegd: Uw Naam worde geheiligd en Uw Koninkrijk kome, en wij hebben uit het Woord aangetoond dat Zijn Goddelijk Menselijke de Naam van de Vader is en dat het Koninkrijk van de Vader dan daar is, wanneer men rechtstreeks tot de Heer gaat en in het geheel niet wanneer men rechtstreeks tot God de Vader gaat; en daarom heeft de Heer tot de discipelen gezegd, dat zij het Koninkrijk Gods zouden prediken en Dit is het Koninkrijk Gods.

Bovendien hebben wij hen vanuit het Woord onderricht, dat de Heer in de wereld is gekomen om Zijn Menselijke te verheerlijken te dien einde dat de engelen van de hemel en de mensen van de Kerk met God de Vader zouden worden verenigd door Hem en in Hem, want Hij heeft geleerd dat zij die in Hem geloven, in Hem zijn en Hij in hen, wat, zoals de Kerk leert, is dat zij in het Lichaam van Christus zijn.

Tenslotte hebben wij hen daarover ingelicht dat heden de Nieuwe Kerk uit de Heer wordt geïnstalleerd en deze Kerk wordt verstaan in de Openbaring onder het Nieuwe Jeruzalem, waarin de eredienst van de Heer alleen zal zijn, zoals die in de hemel is; en dat zo alles zal worden vervuld wat in het gebed van de Heer van aanvang tot einde is vervat.

Wij hebben alle dingen die wij eerder zeiden, bevestigd vanuit het Woord bij de evangelisten en vanuit het Woord bij de profeten, in zo'n grote overvloed, dat zij moe werden het aan te horen.

Ten eerste: bevestigden wij dat 'Onze Vader Die in de hemelen' de Heer Jezus Christus is, vanuit de volgende plaatsen: *'Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en Zijn Naam zal worden genoemd: Wonderlijk, Raad, God, Vader der eeuwigheid, Vorst des vredes'*, (Jesaja 9:5).

'Gij Jehovah, onze Vader, Verlosser van de eeuw aan Uw Naam', (Jesaja 63:16).

'Jezus zei: Die Mij ziet, ziet Hem Die Mij heeft gezonden', (Johannes 12:45).

'Indien gijlieden Mij hebt gekend, zo hebt gij ook de Vader gekend en van nu hebt gij Hem gekend en hebt Hem gezien', (Johannes 14:7).

'Filippus zei: Heer, toon ons de Vader. Jezus zei tot hem: Die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien; hoe zegt gij dan: Toon ons de Vader', ((Johannes 14:8,9).

‘Jezus zei: *De Vader en Ik zijn één*’, (Johannes 10:30).

‘*Alle dingen die de Vader heeft, zijn Mijne*’, (Johannes 16:15; 17:10).

‘*Dat niemand de Vader heeft gezien dan de Zoon alleen, Die in de schoot des Vaders is*’, (Johannes 1:18; 5:37; 6:46).

En daarom zegt Hij ook, dat ‘*niemand tot de Vader komt dan door Hem*’, (Johannes 14:6); en dat tot de Vader komen is door Hem, vanuit Hem en in Hem, (Johannes 6:56; 14:20; 15:4-6; 17:10,23).

Maar over de eenheid van God Vader, Zoon en Heilige Geest zie meer daarover in gedenkwaardigheid nr. 962.

Ten tweede: ‘*Dat Uw Naam worde geheiligd*’, is tot de Heer gaan en Hem vereren, bevestigden wij met deze dingen: ‘*Wie zou Uw Naam niet vereren, omdat Gij alleen heilig zijt*’, (Openbaring 15:4); deze dingen ten aanzien van de Heer.

‘*Jezus zei: Vader, verheerlijk Uw Naam; en een stem ging uit van de hemel; en Ik heb verheerlijkt en Ik zal verheerlijken*’, (Johannes 12:28).

De Naam des Vaders die verheerlijkt is, is het Goddelijk Menselijke.

‘*Jezus zei: Ik kom in de Naam Mijns Vaders*’, (Johannes 5:43).

‘*Jezus zei: Wie deze knaap opneemt in Mijn Naam, neemt Mij op en die Mij opneemt, neemt Hem op Die Mij gezonden heeft*’, (Lukas 9:48).

‘*Deze dingen zijn geschreven opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon Gods en opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn Naam*’, (Johannes 20:31).

‘*Zovelen Hem hebben opgenomen, die heeft Hij mogendheid gegeven zonen Gods te zijn, hun die geloven in Zijn Naam*’, (Johannes 1:12).

‘*Al wat gij zult gevraagd hebben in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde*’, (Johannes 14:13,14).

‘*Die niet gelooft, is reeds geoordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de Naam van de Eniggeboren Zoon van God*’, (Johannes 3:15,16,18).

‘*Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen*’, Mattheüs 18:19,20).

‘*Jezus zei tot de discipelen dat zij zouden prediken in Zijn Naam*’, (Lukas 24:47); en elders waar gezegd wordt de Naam van de Heer, waaronder wordt verstaan Hijzelf ten aanzien van Zijn Menselijke, zoals in, (Mattheüs 7:22; 10:22; 18:5; 19:29; 24:9,10; Markus 11:10; 13:13; 16:17; Lukas 10:17; 19:38; 21:12,17; Johannes 2:23); waaruit blijkt dat de Vader wordt geheiligd in de Zoon en uit de engelen en de mensen door de Zoon en dat dit is: Uw Naam worde geheiligd; zoals nog verder vaststaat bij (Johannes 17:19,21-23,26).

Ten derde: ‘*Dat Uw Koninkrijk kome*’, is dat de Heer regeert, bevestigen wij hiermee: ‘*De wet en de profeten tot aan Johannes; vanaf daar wordt het ‘Koninkrijk Gods’ geëvangeliiseerd*’, (Lukas 16:16).

Johannes, predikende het evangelie des koninkrijks, zei: ‘*De tijd is vervuld. Het Koninkrijk Gods is nabijgekomen*’, (Markus 1:14,15; Mattheüs 3:2).

Jezus zelf predikte het Evangelie des Koninkrijks en dat het Koninkrijk Gods nabijgekomen was, (Mattheüs 4:17,23; 9:35).

‘*Jezus gebod de discipelen dat zij het Koninkrijk Gods zouden prediken en evangeliseren*’, (Markus 16:15; Lukas 8:1; 9:60).

Evenzo aan ‘*de zeventig die Hij uitzond*’, (Lukas 10:9,11) en elders zoals in (Mattheüs 11:5; 16:27,28; Markus 8:35; 9:1, 47; 10:29,30; 11:10; Lukas 1:19; 2:10,11; 4:43; 7:22; 17:20,21; 21:30,31; 22:18).

Het Koninkrijk Gods dat geëvangeliiseerd werd, was het Koninkrijk van de Heer en dus het Koninkrijk van de Vader; dat dit zo is blijkt uit het volgende: ‘*De Vader heeft alle dingen in de hand van de Zoon gegeven*’, (Johannes 3:35).

‘*De Vader heeft aan de Zoon de mogendheid over alle vlees gegeven*’, (Johannes 17:2).

‘*Alle dingen zijn Mij overgegeven van de Vader*’, (Mattheüs 11:27).

‘Mij is gegeven alle mogendheid in de hemel en op aarde’, (Mattheüs 28:18).

En verder uit de volgende: *‘Jehovah Zebaoth is Zijn Naam en Verlosser, de Heilige Israëls, de God der ganse aarde zal Hij genoemd worden’, (Jesaja 54:5).*

‘Ik zag en zie, Een zoals de Zoon des Mensen aan Wie gegeven werd de heerschappij en de heerlijkheid en het Koninkrijk en alle volken en natiën zullen Hem eren; Zijn heerschappij de heerschappij der eeuw, die niet zal voorbijgaan en Zijn Koninkrijk, dat niet zal vergaan’, (Daniël 7:13,14).

‘Toen de zevende engel heeft gebazuind, geschiedden er grote stemmen in de hemel, zeggende: De koninkrijken van de wereld zijn geworden van onze Heer en van Zijn Christus en Hij zal regeren tot in de eeuwen der eeuwen’, (Openbaring 11:15; 12:10); over dit Koninkrijk wordt gehandeld in de Openbaring van de aanvang tot het einde, waarin allen zullen komen die van de Nieuwe Kerk van de Heer, te weten het Nieuwe Jeruzalem, zullen zijn.

Ten vierde: *‘Uw wil geschiedde gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde’, bevestigen wij met deze plaatsen: ‘Jezus zei: Dit is de wil van de Vader, dat een elk die de Zoon ziet en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe’, (Johannes 6:40).*

‘Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een elk die in Hem gelooft, niet verga, maar het eeuwige leven hebbe’, (Johannes 3:15,16).

‘Wie in de zoon gelooft, heeft het eeuwige leven; wie echter de Zoon niet gelooft, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem’, ((Johannes 3:36) en ook elders; geloven in Hem is tot Hem gaan en vertrouwen hebben dat Hij zaligt, omdat Hij de Heiland van de wereld is. Bovendien is het in de Kerk bekend, dat de Heer Jezus Christus regeert in de hemel; Hij zegt ook Zelf dat Zijn Koninkrijk daar is; wanneer dus de Heer evenzo regeert in de Kerk, dan geschiedt de wil van de Vader gelijk als in de hemel ook op aarde.

Aan deze zaken hebben wij tenslotte het volgende toegevoegd: in de gehele christelijke wereld wordt gezegd dat zij die van de Kerk zijn, het Lichaam van Christus maken en in het Lichaam van Hem zijn; hoe kan dan de mens van de Kerk tot God de Vader gaan, tenzij door Hem, in Wiens Lichaam hij is; indien anders, dan zal hij zeker van het Lichaam uitgaan en naderen.

Toen de Armageddonieten deze en nog tal van andere dingen meer vanuit het Woord hadden gehoord, wilden zij ons gesprek af en toe onderbreken en zulke dingen te berde brengen als de Heer heeft gesproken met Zijn Vader in de staat der ontleding, maar toen kleefden hun tongen aan hun verhemelten, aangezien het hun niet was geoorloofd om het Woord tegen te spreken.

Maar tenslotte, nadat de teugels van hun tongen gevierd waren, riepen zij uit: U heeft gesproken tegen de leer van onze Kerk, namelijk dat men rechtstreeks tot God de Vader moet gaan en in Hem moet geloven, zo heeft u zich schuldig gemaakt aan verkrachting van ons geloof; en daarom, gaat heen van hier en indien niet, dan zult u uitgeworpen worden; en hun gemoederen die ontvlamd waren, gingen van bedreigingen tot de poging over; maar toen sloegen wij krachtens de ons gegeven macht hen met blindheid, waardoor zij omdat ze ons niet zagen, zich stortten naar een vlakte die een woestijn was; en onder hen die door de knapen vanuit het venster waren gezien zoals standbeelden en afgoden, voor wie de overigen de knieën bogen, zijn zij die aan u waren verschenen evenals apen op paarden.

EINDE HOOFDSTUK 19.